

DE Wervelwind

No. 19 Februari 1944

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

GENERAAL SIR BERNARD LAW MONTGOMERY
Oppebevelhebber der Britsche Invasie-troepen

GENERAAL DWIGHT D. EISENHOWER Opperbevelhebber der Geallieerde invasietroepen

In zijn eerste uitzending, die Generaal Eisenhower na het aanvaarden van zijn nieuwe positie, te Londen heeft gehouden, heeft hij er uitdrukkelijk op gewezen, dat zijn troepen geen Amerikaanse, Britische of Franse, doch Geallieerde troepen zullen zijn, die als een eenheid zullen optreden zonder aanzien van nationaliteit. Op deze foto staat Generaal Eisenhower voor de vlaggen van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en zijn eigen Generaalvaandel. Op den muur links hangt een portret van Premier Winston Churchill.

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

Het steunpunt buiten de wereld

TIJDENS den vorigen barren winter, dien het lang belegerde en nu voorgoed bevrijde Leningrad moest doorstaan, werden tienduizenden hongerende kinderen over het ijs van het Ladoga-meer uit de stad gebracht. Kort geleden pas heeft ons het verhaal bereikt over de ontzaglijke moeite, die de opvoeders in de kinderkolonies zich moesten geven, om deze naar lichaam en ziel verschrompelde kleintjes, grootdeels weezen, weer tot echte kinderen te maken. De eerste weken in de 'vrijheid' betekende voor deze kinderen een voortdurende marteling, of warmte en voedsel, beide zoo lang ontbeerd, er morgen nog wel zouden zijn. In het begin hingen ze lusteloos rond de warme kachel en geen was er toe te bewegen, om de overjas uit te doen; want deze overdadige hitte moest toch op een gegeven oogenblik plotseling ophouden? Tijdens de eerste wandeling in het vrije veld stortten ze zich op een oude, vermolmd schutting en begonnen die met alle macht af te breken. En of de onderwijzers hun al verzekerde, dat er in het kinderhuis hout genoeg was voor den heelen winter — de kinderen schudden het hoofd en tortsen de rotte planken naar de schuur. Hout voor een heelen winter — onmogelijk! Zoodra het eten op tafel kwam, verdween er een

deel in de zakken. Broodkruimels werden haastig ineengeroeld tot balletjes, en op geheimzinnige plekjes verborgen.

Maar erger dan deze twijfel aan het dagelijksch brood was de vergroeiing der kinderziel. Toen ze voor de eerste maal vroolijke muziek hoorden, barstten ze in tranen uit. Ze weigerden spelletjes te doen. Wanneer iemand luid lachte, kregen ze een driftbui. Men lacht niet in een stad, waar meer lijken zijn dan levenden.

Ziedaar, wat de Duitschers van de gansche menscheit hebben willen maken: een doffe horde van verdierlijkte wezens, levend van den eenen dag in den anderen: een horde van schepels, die twijfelen aan het geschapene; een horde, die het lachen heeft verleerd, en die hoop op de toekomst niet meer kent, omdat zij bij voortduring leeft in een sfeer van honger, vrees en smart. Het bewind der Duitschers heeft in alle landen een systematische poging beteekend om de ideale voorwaarden te scheppen voor permanente slavernij. En dit duivelsbewind heeft reeds lang genoeg geduurd om hier en daar tijdelijk het zwakste deel der natie te kunnen knaauwen: maar ondanks gewetensdwang en vrijheidsberoving, ondanks voedselroof en vreesaanjaging, ondanks deze vier plagen der Hemmel's en Hitler's,

die het jammerlijk tegendeel vormen van Roosevelt's Vier Vrijheden, heeft het Derde Rijk de overweldigde volkeren niet tot slaven kunnen maken.

Waarom niet? Met volkomen wanbegrip voor anderzamen mentaliteit hadden de Teutonen toch geen moeite gespaard om op verscherpte wijze de methoden toe te passen, die binnen hun eigen grenzen zoo snel en bijna moeiteloos hadden geleid tot de totale onderworpenheid der massa's! Het eigen volk was uiteindelijk in de vuist des Fuehrers komen rusten als een gewillig, zijwendend en doodelijk instrument. Hij omklemdde het zoals de soldaat zijn handgranaat omklemt. Keer op keer slingerde de Fuehrer het geweld der Teutonen-legers Europa in. Leger na leger deinsde terug en zonk in de knie. En wee dan het verzet der kleine en koppige scharen van burger-rebellen! Wat binnen het Derde Rijk gelukt was, moest vanzelfsprekend ook in de overige wereld gelukken.

Daarom hebben de Duitschers het galgetouw gesnoerd rond den nek der patriotten; zij hebben de vruchten des velds gestolen en het voedsel der dieren weggekrabd uit de voerbakken. Zij hebben de wetboeken vertreden en de Bijbels bespogen; en uit de huid der gevilde volkeren hebben zij de

zweepen gevlochten, waarmee zij andere volkeren de slavernij in trachten te gescien.

En toch hebben deze meesters in de terreur gefaald, zoals ook de Duitse grootmeesters in het militarisme hebben gefaald. Hun veldheeren hadden den omvang der aarde onderschat en de snelheid en uitwerking hunner eigen wapenen overschat; zij heulen hebben een eger en noodlottiger vergissing begaan. Zij kenden niet de diepte der Europeesche ziel; zij kenden niet de kracht van het geweten; zij kenden niet de bezieling van den vrijheidsdrang. Zij kenden dit alles niet, omdat zij zelf de slaven waren van een tyrann, die samen met zijn kliek weer de slaaf was van dierlijke hartstochten.

Hitler heeft met wapenen en galgen de wereld willen veroveren. „Geef mij een vast steunpunt in het heetland!” riep Archimedes uit, „en ik zal de aarde uit haar voegen lichten!” Twee-en-twintig eeuwen later weergalden de laatste woorden van dezen kreet als in een echo opnieuw door de geschiedenis, doch ditmaal niet uit den mond van een man van wetenschap, doch uit den mond van een man des gewelds. „... Ik, Hitler, zal de aarde uit haar voegen lichten!” Doch niemand kan de aarde uit haar voegen lichten, die geen steunpunt heeft in het heetland. En daarom heeft de Duitse macht, die gansch van deze aarde is en die het laagste op deze aarde verzinnebeeldt, de brute machtswellust, onherroepelijk gefaald.

De Duitser van het Derde Rijk zwelgt in de materie, als een varken in de slobber van zijn trog. Hij dacht, dat hij de vrijheid en den vrijheidsdrang der volkeren, die hij in vier, in veertien of in twintig dagen overwonnen had, voorgoed ter aarde kon bestellen op de affuit van een veroverd kanon. Hij vergat, dat de vrijheidsgedachte, oud als de menscheit zelf, niet ter aarde besteld kan worden, omdat zij niet van deze aarde is. Want de ware, de onsterfelijke vrijheid vindt haar oorprong in onzichtbare

gewesten, die de Godslasteraars van het Derde Rijk hardnekkig loechen.

Tot hun woede en verbijstering heeft Europa zich zijn God en zijn idealen niet laten ontnemen. Keer op keer, dag na dag, raakten hun vuurpeletons bij het schijfschieten op patriotten de roos van het menschelijk hart, maar het patriotisme bloeide voort. Zij hebben predikers den mond gesnoerd; maar de woorden van bovenaardsche bezieling bleven door de volkeren ruischen als de wind door de korenveld; een wind, die onzichtbaar is en onvangbaar, een wind, die zich niet in laat perken door betonnen vestingmuren. En erger dan door de voortdurende nederlagen op de slagvelden, in de luchten en op zee, voelden de tyrannen zich getart door de nederlagen, die hun worden aangedaan door hen, die zij voorgoed overwonnen achtten. Een man, die in de Gestapokerker zit, maar die een vrij man blijft omdat hij onwankelbaar vasthoudt aan zijn geloof of levensovertuiging; een patriot, die stom blijft onder martelingen; een vaderlander, die ten grave daalt in het trotsch bewustzijn, de zaak der rechtvaardigheid en de zaak Gods te verlaten gediend — zulk een man verslaat meer dan bataljons en legerkorpsen; hij verslaat het gansche Duitse volk. Zelfs wanneer hij den naam van den

Grieksch wijsgoer nimmer heeft gehoord, dan heeft hij onvermoed Archimedes' droom symbolisch tot werkelijkheid gemaakt. Zich vastklemmend aan zijn steunpunt buiten de wereld, heeft hij al stervend de gansche macht der mislukte wereldveroveraars uit de voegen gelicht.

Belachelijk en betreurenswaardig, misdadig en verfoeilijk volk van barbaren, wier droom het was niet alleen het lichaam, maar daardoor tevens de ziel der volkeren kapot te kneuzen met de duimschroeven van het beulsgeweld! Zij rekenden en rekenden; zooveel en zooveel honderd kilometer terreinwinst in zooveel dagen; zooveel duizend vliegtuigen, om zooveel tienduizend huizen te vernielen; zooveel miljoen kilogram voedselroof uit zooveel dozijn landstrekken; zooveel miljard bezettingsgeld; zooveel honderden voor het vuurpeleton om zooveel honderduizenden den angst aan te jagen. Zij rekenden naar aardsche maat; zij misrekenden zich, omdat de patriotten van Europa gestuwd worden door een kracht, die haar oorsprong vindt in de mateloze diepten van ziel en geweten. En in de ontkenning der geestelijke waarden door de nihilisten van het Derde Rijk ligt de diepste oorsprong hunner zekere nederlaag.

De Redactie

ORANJEHOTEL

*Buiten staan duindoorns met oranje vruchten.
De zeevind bruiet uit 't land der vrijheid aan.
Daar binnen slaan de beulen a' gezichten
Van hen, die koppig in hun hoeken staan.*

*'t Wilhelmus wordt met bloed op kalk geschreven
Door hen, die hier de overwinnaars zijn.
De beulen ranselen; doch in hun pijn
Heeft geen der vrienden namen prijsgegeven.*

*Hier is 't, dat Duitschland's strijd verloren werd.
Eens zullen kinderen het navertellen
Hoe in den duistern nacht der doodenellen
Der Geuzen Vaderland herboren werd.*

A. d. D.

Hulp en Herstel voor. Nederland

Door Z. E. P. Kerstens,
Minister van Handel,
Nijverheid, Scheepvaart,
Landbouw en Visserij.

REEDS uit Atlantic City, ten tijde dat aldaar de wereldvergadering gehouden werd (van 10 November tot 1 December 1943), die thans overal met den naam UNRRA wordt aangeduid, heb ik eenige malen tot U gesproken over de grondslagen, de doelstelling en de werkwijze van de organisatie der Vereenigde Volkeren tot het lenigen van den nood in de vertrapte en geplunderde landen na hun bevrijding uit de onderdrukking. Ik beloofde toen, dat ik na mijn terugkeer uit Amerika hierop nog wel eens zou terugkomen. Op 17 Januari in Londen weergekeerd, ga ik dan nu die belofte inflossen.

Er is aanleiding genoeg tot een verdere bespreking. Wellicht heb ik u reeds vernomen, dat vorige week bijna gelijktijdig door achter-eenvolgens het Amerikaanse Congres — dat is zooveel als de Tweede Kamer bij ons — en door het Engelse Lagerhuis de fondsen voor UNRRA zijn toegestaan. Het aandeel van Amerika is daarmee nu definitief vastgesteld op 1.350.000.000 dollar, dat van Engeland op 80.000.000 pond sterling oftewel rond 320.000.000 dollar. De nog door andere landen te voteeren bijdragen zullen het totaal een flink stuk boven de 2 miljard dollar brengen, en daarmee kan de Directeur-Generaal der UNRRA, oud-Gouverneur Lehman, dan voorloopig uit de voeten.

Maj. Mary Craig McGeachy, Hoofd van de UNRRA-afdeling voor Maatschappelijk Werk, en de eerste Engelse diplomate.

Ik zeg: voorloopig —, want de volledige uitvoering van het UNRRA-plan, zoowel in Europa als in het Verre Oosten, zal ettelijke malen het thans bepaalde bedrag kosten, al kan thans niemand het nauwkeurig fixeren. Er moest echter een begin gemaakt worden, en voor dit begin koos men de som, die tijdens en na den vorigen oorlog de organisatie van den lateren President Hoover in totaal besteedde aan de leniging van den nood in Europa.

Inmiddels zijn er met de inrichting van Lehman's Administratie ook vorderingen gemaakt. Voor deze Administratie zelf, dus om zoo te zeggen voor het huishouden van UNRRA, zijn aparte

gelden bijengebracht door alle Verbonden Volkeren, dus niet enkel door de niet-bezette landen. Het totaal hiervan bedraagt 10.000.000 dollar per jaar, waarvan het aandeel van het Nederlandsche Rijk werd vastgesteld op 1½%. Dit zijn zeker geen geringe bedragen, maar ieder begrijpt dat de reusachtige taak, voor welke UNRRA geplaatst is, ook geweldige staven van personeel vereischt met alles wat daarbij komt.

Directeur-Generaal Lehman is — ik heb het in velerlei aanraking met hem en met enkelen zijner naaste medewerkers verscheidene weken lang kunnen waarnemen — druk in de weer met de samenstelling van zijn Administratie. Niet

alleen de verschillende delegaties te Atlantic City, maar ook Gouverneur Lehman zelf, bleken er sterke voorstanders van te zijn, den staf en het personeel van deze internationale organisatie nu ook zo internationaal mogelijk samen te stellen. De benoemingen, die tot dusver zijn geschied — ik spreek uiteraard slechts over de allervoornaamste posten — bestaan uit twee Amerikanen en uit resp. een Rus, een Czech en een Engelsche dame. Voor hoofd van de afdeling „Bevoorrading“ koos de Directeur-Generaal den heer Roy Hendrichsen, een zeer bekwaam en ervaren hoofdbambenaar van het Departement van Landbouw te Washington.

★ ★ ★

Politiek adviseur is de heer Sayre, die op de UNRRA-conferentie als plaatsvervangende van het hoofd der Amerikaanse delegatie. Hij is oud-gouverneur-generaal van de Philipijnen en dat is een waarborg, dat ook de politieke verhoudingen in het Verre Oosten hem niet vreemd zijn. Zoowel met den heer Hendrichsen als met den heer Sayre liet onze samenwerking en verstandhouding te Atlantic City niets te wenschen over.

Nadat ruim een maand geleden reeds de Rus Menshikov benoemd was tot deputy Director-General, belast met de vergelijking en coördinatie van de verschillende aspecten van het relief en rehabilitatie programma met betrekking tot de individuele streken waar de UNRRA zal werken, werd de Czech Fried, oud-Directeur der befaamde Skoda-fabrieken, vorige week tot hoofd der afdeling „Industrieel Rehabilitatie“ benoemd, bijna gelijktijdig met de benoeming van een Engelsche diplomate, Mevrouw Mary Craig McGeachy, tot „Chief of the Welfare work“, dit is dus zooveel als tot hoofd van de afdeling, die de menschen in de bevrijde landen, met inbegrip van de terugkeerende gedeporteerden, zo goed mogelijk

op hun gemak moet stellen en houden, door te zorgen voor huiselijkheid, afleiding, ontspanning enz. Ik houd het er voor, dat Miss McGeachy zeker niet voor de gemakkelijkste taak geplaatst is. Gij zult mij vragen: En welke Nederlanders zijn bestemd voor den Staf van Directeur-Generaal Lehman? Ik moet hierop het eerlijke antwoord geven, dat de heer Lehman mij dikwijls genoeg en met zeer veel aandring gevraagd heeft, hem toch Nederlandsche gegadigden op te geven, maar dat ik hem helaas na lang beraad in allerlei richting moest antwoorden, dat de werkelijk aanbevelenswaardige Nederlandsche krachten eenvoudig niet gemist konden worden in het eigen apparaat der Nederlandsche Regering. Wij hebben jammer genoeg niet alleen geen overschot aan werkelijk eerste rangkrachten, wij komen er intengendeel veel te kort. Alle Nederlandsche onderdanen, zoowel in Europa — in Oost- en West-Indië, zullen er, nu en straks, goed aan doen dit voortdurend en ter dege te bedenken. Het onoplosbare personeeltekort plaatst de Regering bij haar voorbereidingswerkzaamheden telkens weer voor de grootste moeilijkheden en zorgen.

★ ★ ★

Over het eigenlijke UNRRA-werk zal ik thans niet verder spreken. Niet alleen, omdat er over de hoofdzaak reeds vaak gesproken is en er voor details in dit artikel geen ruimte is, maar vooral omdat zich door en uit en vrijwel tegelijk met de UNRRA-conferentie en haar voorbereiding een voor-plan ontwikkeld heeft en thans in volle uitwerking is, dat voor ons van veel grootter omiddelbaar belang genoemd moet worden dan de eigenlijke UNRRA. Alvorens hierop nader in te gaan, wil ik echter nog twee dingen aanvoeren. Die twee dingen — zij houden onderling verband — zijn achtereenvolgens het geven van een definitie en het doen van

een voorspelling, waarvan de verwezenlijking zich nu reeds aankondigt.

Eerst dan de definitie.

Gij zult U al wel eens afgevraagd hebben: wat wordt nu precies onder rehabilitatie verstaan?

Ik acht het voorts vrijwel zeker, dat de meesten Uwer nauwelijks onderscheid maken tusschen *rehabilitatie* en *reconstructie*. Toch is het maken van dit onderscheid van het grootste belang, willen wij ernstige teleurstellingen voorkomen. Te Atlantic City hebben wij aan het definiëren van dit onderscheid veel tijd, zorg en beleid besteed, en wel in de Commissie waarvan ik zelf voorzitter was, de Commissie n.l. voor de industrieel rehabilitatie.

★ ★ ★

Een der UNRRA-resoluties dan bepaalt, dat onder rehabilitatie verstaan wordt dat herstel van industrieel bedrijven, van transportmiddelen en van behuizing en onderdak *as are vital (essential) for relief*: d.i. dus *de onmisbaar zijn om snel en doeltreffend noodhulp te brengen aan de bevrijde gebieden*.

In de lijn van deze definitie wordt onder „reconstructie“ — in onderscheiding derhalve van „rehabilitatie“ — dan verstaan de *verder liggende en veel wijder reikende economische heropbouw en herstelling, die volgt op de eerste periode van eerste hulp, om de bevrijde landen weer op de been te helpen*. — Ter verduidelijking een tweetal voorbeelden: Onder rehabilitatie valt voor Nederland de zoo spoedig mogelijke aanvoer van kunststoffen en veevoer, omdat deze beide groepen onmiddellijk bijdragen tot het lenigen van den voedselnood, allereerst in Nederland zelf en wellicht tevens in naburige landen. Dat deze zelfvoorziening reeds in korten tijd aanvoer van overzees en dus scheepsruimte zou uitsparen, is een waardevolle factor op zichzelf. Onder rehabilitatie vallen niet: grondstoffen voor reukwerk-

industrie, ook niet derhalve om redenen van werkloosheidsbestrijding, hoewel deze in grensgevallen — maar dat is luxe-nijverheid niet — kan bijdragen tot een positieve beslissing.

Ik kom nu tot mijn voorspelling. Het zal niet lang duren, al komt het waarschijnlijk niet voor het einde der vijandelijkheden in Europa, — dat de wereld-conferentie voor relief en rehabilitatie gevolgd wordt door een wereldconferentie voor economische reconstructie. Hoe de verwezenlijking dezer voorspelling zich reeds aankondigt? Door de teleurstelling van vele afgevaardigden te Atlantic City, dat het begrip „rehabilitatie“ zoo beperkt gehouden werd zoowel in tijd als in ruimte, en door de moeite die de betrokken voorzitter had om de besprekingen en resoluties binnen die perken te houden. Vervolgens door de aanmoediging die van de geslaagde UNRRA-conferentie uitgaat. Eindelijk door de groeiende overtuiging, dat de spoedig bijeen te roepen wereldconferentie tot vaststelling en handhaving der internationale wisselkoersen welig zijn heeft zonder een daarmee eng verbonden wereldvergadering voor economische reconstructie.

En tenslotte de duidelijkheid van alle aanwijzingen: de schrijvers in Engelsche en Amerikaanse dagbladen en andere periodieken, die — het betreurend dat UNRRA zich zoo beperkte — reeds om een economische wereldconferentie roepen. Zij zal er stellig komen. Omdat zij onvermijdelijk is en omdat UNRRA een succes was, dat smaakt naar meer.

★ ★ ★

Het beste nieuws voor het laatst bewaard hebbende, wil ik U nu nog even spreken over het werkplan dat door en uit en tegelijk met UNRRA vorm kreeg en dat ik zou willen noemen het voorgeborchte der UNRRA, met dien verstande, dat er bepaalde werkzaamheden zijn, bv. de repatriatie van gedeporteerden, welke van den aan-

vang af geheel door UNRRA zullen worden geleid en verricht.

Reeds lang voor de bijeenroeping van de Conferentie van Atlantic City waren er in Amerika Regeeringsorganisaties bezig met het voorbereiden van het noodhulpwerk voor de te bevrijden landen. Van een daarvan was ook reeds Gouverneur Lehman het hoofd. Niet alleen werkten deze organisaties dikwijls door elkaar heen en soms zelfs tegen elkaar in, hetgeen altijd nadelig is voor het bereiken van reële resultaten, maar bovendien waren de Engelsche-Amerikaanse autoriteiten, die er zich op voorbereiden, zelf er voor te zorgen, dat met de invasielegers de noodige voedselvoorraden, medicamenten, herstelmidelen enz. zouden meegaan voor de eerste, de z.g.n. militair-operationele periode, er doodsangst voort, dat allerlei andere instanties zouden gaan optreden in de landen van aankoop en daarmee de militaire voorzieningen ernstig zouden belemmeren, misschien wel in de war sturen.

★ ★ ★

Toen nu ook nog de UNRRA-voorbereidingen gereed waren, werd de bezorgdheid tot zekerheid, dat in geval van een spoedig einde van den oorlog in Europa, UNRRA nooit tijdig de noodige voorraden bijeen zou kunnen hebben, behalve dan misschien op papier. Daarom kreeg op 10 November, d.i. dus op den dag, waarop de UNRRA-conferentie begon, het Amerikaansche Departement van Oorlog van President Roosevelt de strikte opdracht — vergezeld van de noodige bevoegdheden — er voor te zorgen, dat waar de Amerikaansche legers ook zouden binnenkomen, de burgerlijke bevolking der betrokken landen van den eersten dag af het noodige niet zou ontberen.

Gelukkig waren wij van dit uiterst belangrijke ingrijpen van President Roosevelt zeer spoedig op de hoogte en konden mijn

medewerkers en ik het onze bijdragen tot het uitwerken der legerplannen. Ik zal daar nu geen bijzonderheden van vertellen. Laat ik volstaan met de volgende samenvatting:

Het Amerikaansche legerplan is weldra uitgebreid tot een Engelsch-Amerikaans plan, dat voorziet in geallieerde legerzorg ten behoeve van de burgerbevolking der bevrijde landen voor den tijd van minstens de eerste zes maanden.

Ik ken na het einde der UNRRA-conferentie nog meer dan vijf weken in Washington gebleven om met den staf onzer Economische Missie aldaar, alsmede met eenige experts uit Londen, alle Nederlandsche gegevens op te stellen en met de Amerikaansche legerautoriteiten te bespreken en te toetsen.

★ ★ ★

Hetzelfde is thans in Londen in volgen gang. Ons is door de bevoegde instanties de garantie gegeven, dat bij de bevrijding van Nederland de noodzakelijke behoeften, allereerst voedsel en geneesmiddelen, er zullen zijn en wel onmiddellijk. De dadelijke hulp zal niet tot de genoemde elementen beperkt blijven, maar Gij begrijpt, dat ik me van verdere opsomming onthouden moet.

Nog een aantekening is voor mijn lezers van het grootste belang, n.l., dat zij beseffen, dat het wel-slagen van ieder hulp- en rehabilitatieplan afhangt van het wel-slagen der militaire operaties, waarmee het gepaard gaat, en waarbij de scheepvaart-situatie zoo'n allerbelangrijkste rol speelt. Als alle scheepsruimte noodig zou zijn voor zuiver militairen aanvoer, dan zou de burgerlijke hulpvoorziening natuurlijk in het gedrang raken. Maar uitgaande van slagende militaire operaties, mag gezegd worden, dat ik, van een groote zorg bevrijd, uit Amerika in Londen ben teruggekeerd.

Moge de bevrijding spoedig komen.

Duitsche Tekorten

Door den militairen medewerker van „La France Libre”

DE Duitse macht mag in geen geval worden onderschat. Maar door de geweldige strijdkrachten, die de Geallieerden in den strijd geworpen hebben, is het Duitse leger in de verdediging gedrongen, een vorm van oorlogvoering, waarin de Duitschers, naar zij zeggen, bepaalde voordeelen zien. Laten wij, voor wij deze these kritisch onderzoeken, eerst een uiteenzetting geven over den huidige toestand van het Duitse gevechtsapparaat.

De Berlijnsche correspondent van *Svenska Dagbladet* schreef onlangs: „Volgens betrouwbare inlichtingen omvat het Duitse leger nog 295 infanteriedivisies, elk van 15.000 man maximum, en 25 pantsersdivisies van 8.000 man. Wegens de zware geleden verliezen tellen vele dezer divisies een hoeveelheid soldaten met zeer korten oefentijd. Goering's luchtmacht is aanzienlijk verzwakt en heeft een deel van zijn effectief aan het landleger moeten afstaan. Zoowel de land- als luchtschrijfkrachten worden belemmerd door een gebrek aan brandstof; hun uitrusting en bewapening lijdt onder het gebrek aan grondstoffen en het ontworpen vervoer. Het is een onloochenbaar feit, dat b.v. de vernieling der Möhne- en Ederdammen de Duitse oorlogsindustrie een knauw heeft gegeven.”

M.a.w.: tegenover de Geallieerde legers, die steeds rijker worden aan vliegende en gemotoriseerde artillerie, is het Duitse leger afgedaald tot den rang van een infanterie-leger, dat zich noodgedwongen tot infanterie-methoden

bepalen moet.

En ook de Duitse verdedigingskracht is soms nog slecht te danken aan tactische kunstgrepen. Een voorbeeld daarvan wordt geleverd door het aanvankelijke Duitse succes bij Salerno. De eerste dagen beheerschten de Duitschers hier de lucht; daarna behaalden de Geallieerden het overwicht, waardoor zij den slag bij Salerno wonnen. De Geallieerde overmacht in de lucht streng echter ook zoo snel omdat de Duitse toestellen uit de lucht verdwenen. Het raadsel werd opgehelderd door neergeschoten Duitse piloten. Zij behoorden tot de luchtverdediging van Berlijn, waren naar Italië gezonden om gaten te stoppen en werden naar Berlijn teruggeroepen, zoodra een weersverandering nieuwe Britsche aanvallen op de hoofdstad mogelijk maakte.

Deze Duitse methode van het stoppen van het ene gat met het andere is merkbaar op alle fronten, en ten opzichte van alle wapenen. In Normandië en Brittanje zijn telefoon- en telegraafleidingen van het leger gedemonteerd om naar Italië te worden gezonden. Antitank- en afweergeschut doen telkens lange reizen naar de meest bedreigde punten. Door gebrek aan spoorwagematerieel wordt de snelheid van vervoer echter vertraagd. Een nog ernstiger belemmering vormt het gebrek aan motorbrandstof. Deze wordt bijna uitsluitend gereserveerd voor de genotoriseerde frontdivisies; en mede als gevolg van de bombardementen op Ploesti en op de fabrieken van synthetische petroleum is het

Het overblijfsel van een der Duitse divisies, die in den zomer van '43 naar Kursk poogden op te rukken. Enkele soldaten hadden hun schoenen uitgetrokken om harder te kunnen lopen. Het hielp blijkbaar niet veel.

Duitsche vrachtwagentransport voor een deel lam gelegd.

Om in den aanval te gaan en te blijven is een overvloed van munitie noodig. Maar in het Duitse leger krijgt elke infanterist, kanonnier en piloot voortdurend te hooren, dat hij zuinig met munitie moet zijn. Daarnaast verslindt de luchtafweer der Duitse industriesteden echter enorme hoeveelheden munitie, zooveel zelfs, dat bij sommige luchtaanvallen reeds een verzwakking van het spervuur merkbaar werd. Tegelijkertijd vermindert de beschikbare munitie in kwaliteit, omdat er meer en meer „ersatz“ gebruikt moet worden. De geleide-ringen van granaten zijn b.v. niet meer van koper, maar van staal-alliage. Dit gebrek aan onontbeerlijke grondstoffen verklaart b.v. de hardnekkigheid, waarmee de Duitschers de Dnjepr-bocht verdedigen, omdat daar bij Nikopol hun mangan gewonnen

wordt. Voor den oorlog werden hier per jaar 600.000 ton van dit hardingsmateriaal gedolven. Na een jaar Duitse bezetting schatten Russische experts den opbrengst op 250.000 ton. De vooroorlogische Duitse behoefte werd door een Zweedsch expert op ongeveer 220.000 ton geschat, waarvan Duitsland zelf slechts 40.000 ton kon leveren. Tijdens den oorlog zijn de Duitse behoeften aan mangaan echter nog gestegen en de Duitschers kunnen het Russische mangaan niet vervangen. (Inmiddels zijn Nikopol en het bruggehoofd tegenover Nikopol aan den oostelijke oever van de Dnjepr op 8 Februari door de Russen heroverd. — Red.)

Constructiefouten van den Tiger-tank

Ernstiger nog dan de daling van de kwaliteit der munitie zijn de

gebleken fabricage-gebreken in de motoren. De Geallieerde luchtmacht heeft systematisch alle Duitse motorfabrieken bestookt. Daardoor heeft zij een zwaren slag toegebracht aan de Wehrmacht, die, zelfs in het defensief, ten eerste van gemotoriseerde wapenen afhankelijk is. Het Zwitsersche blad „Weltwoche“ wijst daarnaast op een gebrek aan banden voor vrachtauto's, sinds de Buna-fabrieken te Leverkusen ernstig vanuit de lucht werden getroffen. Volgens hetzelfde blad zijn ook de teleurstellingen, die de Duitschers met hun Tiger-tanks ondervonden toe te schrijven aan de uitwerking der Geallieerde bombardementen. Bij verscheidene series Tiger-tanks traden constructiefouten in de olieleidingen aan den dag. Een dergelijke fout zou niet voorgekomen zijn, indien de Duitse technici met de nauwkeurigheid en de rust hadden

kunnen werken, welke door lucht-bombardementen onmogelijk gemaakt worden. Deze constructiefouten hadden op het slagveld noodlottige gevolgen: een granaat-treffer in de wielen of rupsbanden stak bijna altijd den tank in brand. Zoodra de Russen dit feit hadden ontdekt, deden zij daar natuurlijk hun voordeel mee.

De op zichzelf formidabele Tiger-tank heeft, behalve constructiefouten, echter nog een ander nadeel: hij kost teveel materiaal en werk. Over het algemeen zijn de Duitschers niet altijd gelukkig geweest in de keuze hunner wapenen en in het vaststellen van de benodigde hoeveelheid van elk wapen. In den beginnig van den oorlog bezaten zij, in absolute cijfers gerekend, te weinig wapenen om een volledige overwinning te behalen. In de eindperiode van den oorlog, wanneer het er juist om gaat om meer wapenen te bezitten, m.a.w. wanneer de kwantiteit belangrijker is dan de kwaliteit, zijn de Duitschers juist zeer gecompliceerde machines gaan vervaardigen. Waarschijnlijk hadden de Duitschers beter gedaan, inplaats van den Tiger-tank een groter aantal tanks van gemiddeld kaliber met een zoo zwaar mogelijk kanon te fabricceeren.

Desondanks blijft de beslissende factor steeds dezelfde: de krachtsverhouding in tanks, vliegtuigen en gemotoriseerde artillerie wordt voor de Duitschers steeds ongunstiger. Daardoor wordt de Duitse strijdmacht gedegradeerd tot een verdedigingswapen; en dit afzakken gaat sneller dan men, met een blik op het aantal divisies, op het eerste gezicht zou denken. Getalsterkten immers zijn slechts vergelijkbaar, indien ook de bewapening per eenheid gelijk is.

Toch mag men één gewichtige waarheid nimmer uit het oog verliezen. Het huidige Duitse verdedigingsleger vertoont een gansch andere kracht dan de verdedigingslegers, die bij het begin van den oorlog door het Duitse aanvalsleger onder den voet werden

gelopen. Het is zelfs zoo, dat het Duitse verdedigingsleger van vandaag, dank zij een relatief betere bewapening, gecombineerd met een groote onderverinding, sterker is dan het Duitse aanvalsleger bij het begin van den oorlog. Dit helpt de Duitschers echter niet, nu de absolute krachtsverhouding over de geheele linie ten voordeele der Geallieerden uitvalt. Tot zoover de huidige toestand van het Duitse gevechtsparaat en de verhouding van dit apparaat tot dat der Geallieerden. Laten wij nu eens zien, wat de Duitschers, volgens eigen bekentenissen in de verdediging gedrongen, van deze verdediging verwachten.

De rol der Duitse verdediging.

Goebbels' weekblad „Das Reich“ schrijft: „De vijand moet ons aanvallen om het hart onzer stellingen te bereiken. Onze taak is, den weg daarheen voor hem zoo bloedig moeilijk te maken. Wij moeten den vijand overtuigen, dat onze centrale positie zoo goed als onkwetsbaar is, en dat de aanval in elk geval te kostbaar zal zijn in menschenlevens.“ Om de bloedigheid der gevechten te verhoogen willen de Duitschers de Geallieerden dwingen zooveel mogelijk van hun infanterie gebruik te maken. Reeds zijn zij begonnen met een psychologische voorbereiding in deze richting. Men tracht ons te overtuigen, dat de Geallieerden, ondanks allen technischen vooruitgang, elken meter Duitschen grond op bloedige wijze moeten veroveren. In een rede ter gelegenheid van den tweeden verjaardag van het oorlogspact der As, drukte Von Ribbentrop deze Duitse verwachting op primitieve wijze aldus uit: „In dezen gigantischen oorlog zal de eindoverwinning niet behaald worden door het materiaal, maar zij moet op de slagvelden worden afgedwongen door den infanterist met zijn bajonet; en een ding weet ik zeker: de heldenmoed van den Duitschen soldaat is onvergelijkelijk.“ In werkelijkheid echter

wordt deze oorlog beheerscht door gansch andere wetten. De meerderheid der strijders wordt zeer zeker nog altijd gevormd door de infanterie; maar de beslissing valt in het gevecht tusschen pantser-troepen en pantsr-afweer. Zonder voldoende luchtafweer en antitankverdediging blijft de infanterie in dezen oorlog een vormloze massa. De militaire kracht van een staat wordt heden niet in de eerste plaats gevormd door zijn getal aan infanterie-divisies, maar door de kwaliteit en kwantiteit der wapenen, waarvan deze divisies zijn voorzien. En nu de Duitschers, wat aantal en vuurkracht dezer wapenen betreft, bij de Geallieerden achterop geraakt zijn, zoeken zij hun defensieve kracht in andere factoren.

Ten eerste: zij beschouwen de reeds door hen veroverde ruimte als een soort kapitaal, waarop zij door een zoo tijdroovend mogelijke verdediging zoo langzaam mogelijk willen inteeeren.

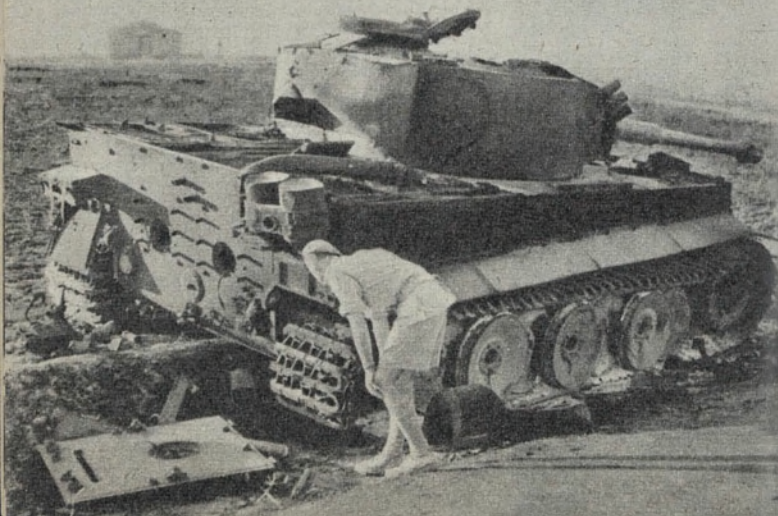
Ten tweede: Hun verbindingslijnen van het eene front naar het andere zijn korter dan die der Geallieerden. (Dit voordeel der kortere verbindingslijnen is echter niet van toepassing op den oorlog in de lucht).

Ten derde: Soms is het gevechtsterrein in het voordeel der verdediging, b.v. in Italië, waar het geweldig overwicht aan Geallieerde vuurkracht als het ware in de bergen verdaalt.

Ten vierde: Door de volkomen vernietiging van elke behuizing en technische installatie op het prijsgegeven terrein, probeeren de Duitschers een soort niemandsland te scheppen, dat het glacieis moet vormen voor de eigenlijke Duitse centrale vesting.

De gevaarlijkste lacune in dit nieuwe systeem wordt gevormd door de Duitse onmacht tegen aanvallen vanuit de lucht. En aan dezen lucht oorlog zullen de Duitschers, noch door toespelingen op een geheim wapen, noch door vage dreigementen met massale uitroeiing der onderworpen volkeren, een einde kunnen maken.

Een Duitse Tiger-tank, die de vijand tijdens een overhaasten terugtocht zelf heeft opgeblazen.

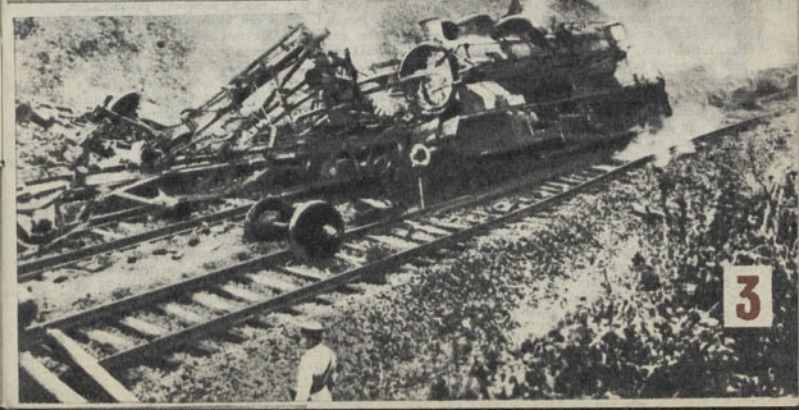
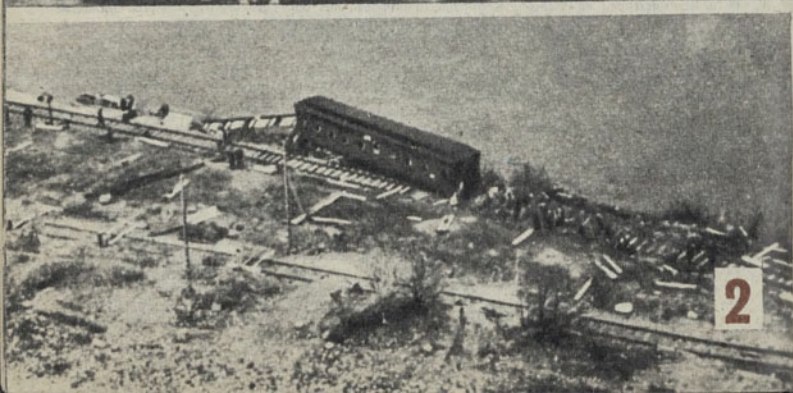
Sabotage!

Het wapen, dat de Duitsers vreezen

1. De scheepswerf van Nordjerg en Wedell in Kopenhagen, na een bezoek van Deensche patriotten.

2. Deze Deutsche benzine-trein werd in de buurt van de stad Varennes door Fransche patriotten gederailleerd en in brand gestoken.

3. Een Deutsche militaire trein, die op de Drammen-Mjøndalen-lijn in Noorwegen door sabotage werd vernield. Vele Duitschers werden gedood of gewond.

Aanwijzingen voor „illegale” werkers

„Het eenige legale bestaan is het illegale.”
(Uit de Nederlandsche ondergrondse pers)

Uit bezet gebied ontvingen wij eenige nuttige aanwijzingen, betrekking hebbend op de gedragslijn, die gevolgd moet worden bij het illegale werk. Ook uit Frankrijk, waar talrijke groepen met succes den ondergrondse strijd voeren, mochten wij dergelijke aanwijzingen ontvangen. Na overleg met ter zake kundige Engelandvaarders werd uit deze raadgevingen een resumé samengesteld, waarvan het eerste en tweede gedeelte in vorige nummers verschenen. Het betreft hier vanzelfsprekend geen poging tot het geven van een volledige handleiding. Hoofdzak is, dat men door rustig lezen en overdenken zijn eigen handwijze en die van de groep, waarin men werkt, toetst en blijft toetsen aan de eischen van veiligheid.

28. Wanneer na een poging tot arrestatie Uw vlucht gelukt, dan moet Gij onderduiken. Tevoren hebt Gij, voorzover dit praktisch nog mogelijk is, reeds voor een betrouwbare schuilplaats gezorgd. Schuil slechts in uiterste noodzaak bij een ander illegaal werker; gun den vijand nimmer noodeloos het genot van meerdere vliegen in één

klap. Wenken voor de techniek van het onderduiken zijn in Nederland zoo veelvuldig verspreid (hoewel de opvolging soms te wenschen overlaat), dat wij hierover kort kunnen zijn. Werkelijk onderduiken betekent het volledig afsnijden van elken directen band met het legaal adres en met den gewonen kring van omgang. Berichten over en weer moeten via een derde adres loopen. Uw vrouw en huisgenooten mogen Uw adres(sen) in geen geval kennen. Draag hen ook uitdrukkelijk op geen moeite te doen Uw verblijfplaats uit te visschen. Initiatief tot contact mag slechts van den ondergedokene uitgaan. Kleed U, indien Uw garderobe dit toelaat, op Uw vlucht in een ander costume dan hetgene, dat Gij gewoonlijk gedragen hebt. Belangrijke ondergrondse werkers, die voor een zwaar „vergijs” door de Duitschers worden gezocht, dienen natuurlijk zoo dikwijls mogelijk van schuilplaats te wisselen. Ontvang, zoo de omstandigheden van het illegale werk dit eischen, in Uw schuilplaats nimmer Uw directe medewerkers, doch enkel een ver-

bindingsman. Indien Gij voorzien zijt van valsehe papieren, tracht U dan volkomen in te leven in Uw nieuwe identiteit. Er zijn gevallen bekend van menschen, die zich hun „valsehen” geboortedatum niet wisten te herinneren, waardoor zij bij een razia, gevolgd door summarie politie-onderzaging, onmiddellijk door den mand vielen.

29. Nu wij op het hoofdstuk „valsehe papieren” gekomen zijn, is een kleine uitweiding dienstig. Ook niet-ondergedokenen immers hebben soms valsehe papieren in reserve voor eventueel gebruik. De grondslag moet echter deze zijn: valsehe papieren mogen uitsluitend dienen voor eventueel gebruik tegenover de politie; binnen het kader der organisatie moet de daarop voorkomende naam niet gebruikt worden om U aan te duiden. Het is echter noodig, dat een of twee menschen in de organisatie den naam kennen, die op de eventueel in uw bezit zijnde valsehe papieren voorkomt. Mocht Gij immers gearresteerd worden onder uw valsehen naam, en lekt deze arrestatie uit, dan kan men U slechts te hulp komen, indien deze

naam bij Uw contactlieden bekend is.

Allen, die in de organisatie met U in contact zijn, dienen U echter te kennen, aan te spreken en aan te duiden onder een „schuilnaam”, die uitsluitend voor intern gebruik dient. Voor dezen „schuilnaam” hebt ge natuurlijk geen papieren. Het gebruik van een completen „schuilnaam”, bestaande uit voor- en achternaam, is zeer aan te raden, om verwarring te voorkomen met het oog op gelijklooiendheid van voornamen. Een organisatie met meerdere Jannen en Pieten raakt met zichzelf in de knoop. Is de schuilnaam van den een b.v. Jan Pietersen, dan moet een ander Jan Willemsen kiezen. Voor vrouwen kunnen mannennamen gekozen worden, en omgekeerd. Maak echter ook hier geen vast systeem van.

Het regelmatig wisselen van „schuilnaam” voor intern gebruik is in principe raadzaam. Het kan echter ook tot vergissingen leiden. Controleer dus na elke eventuele verwisseling van „schuilnaam”, of ieder Uwer contactlieden daarvan goed op de hoogte is, en niet weer in den ouden „schuilnaam” vervalt! Het gebruik van meerdere „schuilnamen” werkt uiterst verwarrend—en dat niet alleen voor de Gestapo!

Tenslotte dient Gij nog een derden naam te hebben, een „gelegenheidsnaam”. Deze dient tegenover buitenstaanders, en kan bij elke nieuwe aanraking met een ander buitenstaander verschillend zijn.

30. Bereidt U, ook als er nog geen vuilte aan de lucht schijnt te zijn, geestelijk op een eventuele arrestatie voor. Gedraag U bij een toevallig-arrestatie (razia) niet zorgelijk of zenuwachtig. Probeer U dan te gedragen, alsof Gij den Prins geen kwaad weet. Indien Gij dan iets te hooren krijgt als b.v.: „Doe maar niet zoo vroolijk; straks krijgen we je wel; we weten alles van je af!”—prent U dan goed in het hoofd, dat hier heel goed sprake kan zijn van de vage en algemeene intimidatie, waarmee de politie tegenover onvoorbereide

leeken op dit gebied nog altijd verrassende resultaten bereikt. Ga bij arrestatie steeds uit van het volgende beginsel: „De politie weet weinig of niets, en zeker niet het fijne van de zaak; zij moet probeeren alles te weten te komen van mij.”

31. Iemand, die weet, dat hij zijn leven in elk geval heeft verloren, en die over wapenen beschikt, doet goed bij zich zelf tevoren te overleggen, of hij zichzelf bij onontkoombare arrestatie al of niet gewapenderhand tot het uiterste zal verdedigen.

32. Elke arrestant moet weten, dat zich tijdens de eerste minuten en uren na een arrestatie soms kans op een ontsnapping voordoen, die hoogstwaarschijnlijk niet terugkomen.

33. Een voorzorgsmaatregel is bij elk illegaal werk onontbeerlijk. Met het oog op arrestatie moet ieder lid der organisatie met degenen, met wie hij in contact staat, nauwkeurig afspreken, wat er over en weer bij arrestatie gezegd zal worden en wat niet. Ook wanneer de fantasie een aanzienlijke rol in dit verhaal speelt, dan moet het in elk geval over en weer kloppen als een bus. M.a.w.: ieder moet bij arrestatie precies weten hoever hij gaan kan in zijn verklaringen. Ga dan echter ook geen stap verder. Er moet dus duidelijk afgesproken worden of Ge elkaar kent, hoe Ge met elkaar in kennis gekomen zijt, enz. Wanneer Ge bijna dagelijks bij een medewerker aan huis kwam, omdat Ge b.v. reeds lang vrienden zijt geweest, dan is het nauwelijks geraden stijf en strak vol te houden, dat Ge den betrokken persoon volstrekt niet kent, wanneer de politie U van dit contact beschuldigt. De relatie is dan evenwel volkomen logisch te verklaren. Geheel anders komt de zaak evenwel te liggen ten opzichte van personen, b.v. verbindingslieden, die Ge enkel door de organisatie terloops heeft leeren kennen. Tenzij Ge tijdens het verhoor op stelli-

politie onomstootelijke bewijzen heeft van Uw heider omgang, is loochenen, ook bij confrontatie absolute plicht, over en weer. De politie zal waarschijnlijk beginnen te zeggen, dat Uw contactman, of een andere medewerker, reeds een volledige bekentenissen heeft afgelegd, zoodat het voor U maar beter is, om ook te bekennen, enz. enz. Deze truc is te bekend om nog in te loopen.

34. Hebt Ge eenmaal een verhaal omtrent een bepaalde verhouding afgesproken, of door den nood gedwongen plotseling zelfstandig een alibi verzonnen, houdt U er dan volstrekt aan, en loochenen verder systematisch alles, wat de politie U ten laste legt. De ervaring heeft geleerd, dat de eene bekentenissen zeer dikwijls de andere ten gevolge heeft.

35. Houwt dit goed in het oog: de Duitschers zijn uitermate bevreemd voor elken vorm van georganiseerd verzet. Waar het hun dus bij arrestatie allereerst om te doen is, dat is niet om bewijzen van Uw persoonlijke schuld: het gaat hun erom, allereerst Uw verhoudingen te ontdekken, die hun in staat moeten stellen Uw organisatie verder op te rollen. Dit is in vele gevallen de geheime basis van hun verhoor; in Uw antwoorden moogt Gij dit nimmer vergeten.

36. Begin dus met nooit meer te antwoorden, dan wat precies gevraagd wordt. Vertel er uit eigen beweging nooit verhalen bij, die Ge dan weer, indien de politie erop aandringt, met namen en redenen omkleeden moet. Brei niet vrijwilling aan Uw eigen net, dat ook het net is, dat rond Uw medewerkers geworpen zal worden. Roer dus nooit uit eigen beweging een nieuw onderwerp aan, tenzij Ge de mogelijkheid ziet om Uw ondervragers op slinksche wijze van een onderwerp af te brengen, waarvan Ge voelt, dat het U en Uw medewerker(s) in noodlottig gevaar zou kunnen brengen.

37. Worden er papieren op U gevonden, die het bewijs inhouden,

dat Gij tot een organisatie behoort, doe U dan voor als een eenvoudig verbindingsman, die den inhoud der papieren niet hoeft te kennen. Geef een vals signalement van den man, van wien Gij de papieren gekregen hebt. Ge ontmoette hem enkel op straat, telkens ergens anders : Ge kent dus zijn adres niet en zoudt hem ook niet terug kunnen vinden. Gij kent natuurlijk ook enkel zijn schuilnaam, waarbij Ge dan een willekeurige schuilnaam noemt, doch in geen geval den echten. Noem inderhaast dus geen werkelijken schuilnaam van een lid Uwer organisatie.

38. Indien Ge gearresteerd wordt met valsche papieren, bevestig dan, dat Ge U die verschaft hebt om aan deportatie naar Duitsland te kunnen ontkomen. Ontwijking van deportatie is het minste vergrijp, dat men U dan ten laste kan leggen.

39. Hoedt U voor plotselinge vragen, die buiten eenig logisch verband met het onmiddellijk voorafgaande als het ware bliksemsnel op U worden afgeschoten. Doe dan alsof Ge het in Keulen hoort donderen. Wacht U voor eventuele aanvallen van kwasi goedhartigheid bij Uw ondervragers.

Een politieman, die „vaderlijk“ of „meewarig“ gaat doen, bereidt vast en zeker een valstrik voor. Wees bij elke uiting van voorgewende sympathie dubbel op Uw hoede. Hoedt U ook, en zeer zeker in het begin, voor Uw wettelijke celgenooten. Gij weet niet of daar geen Gestapo-agenten bij zijn.

40. Tracht tijd te winnen door U zoo sloom mogelijk voor te doen. Het is nimmer voordeelig om tegenover de politie bewijzen van Uw scherpsinnigheid, begrip of intellect te leveren. Soms kan het nuttig zijn te doen alsof Gij de Deutsche taal niet verstaat en een tolk te vragen om tijd te winnen. Vergeet echter niet, dat de tolk Uw woorden verkeerd kan overbrengen, en dat Ge dan vanzelfsprekend tegen de verkeerde interpretatie niet protesteeren kunt. Zonder tolk kan men daarentegen doen alsof men iets verkeerd verstaat heeft ; de herhaling der vraag geeft dan een oogenblik bedenktijd.

41. Indien er een contact tusschen U en een medewerker bewezen is, en houdt een vraag der politie dan een directe beschuldiging tegenover dien medewerker in, ontken deze beschuldiging dan ten stelligste.

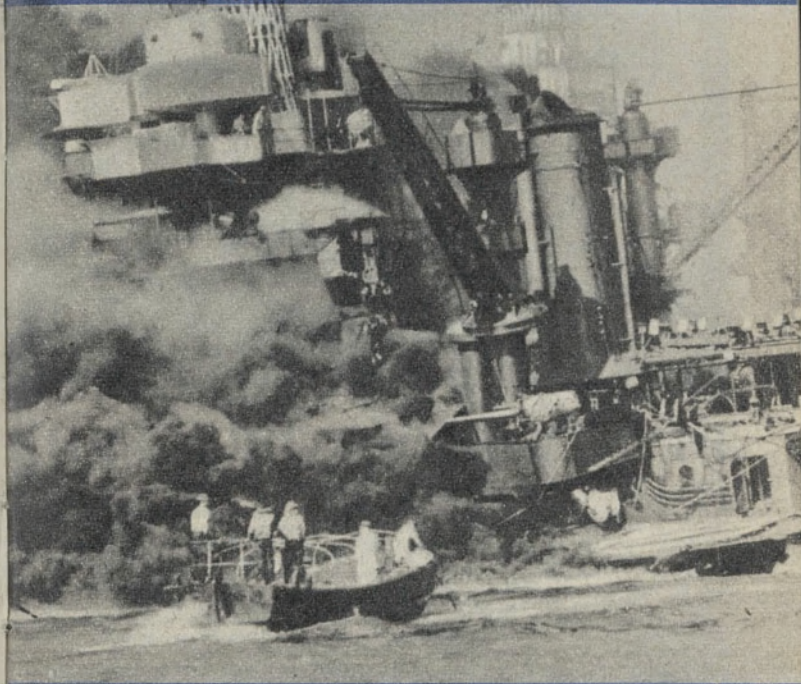
42. Bij al het bovenstaande is een „normale“ ondervraging verondersteld. Zoodra de politie geweld gaat gebruiken, dan houdt elke goede raad op. Tegenover martelingen staat ieder ondergrondsch strijder alleen met ziel en geweten. Dan kan en zal slechts de kracht zijner overtuiging hem helpen.

43. Na de arrestatie van een medewerker dient ieder ander lid der organisatie de grootste zwijgzaamheid te betrachten omtrent alles wat de gearresteerde heeft verricht. Ieder, die met hem in contact stond, dient natuurlijk zoo snel mogelijk gewaarschuwd te worden. Hol echter niet na ontvangst van het bericht der arrestatie van „Jan Pietersen“ naar de telefoon om de betrokkenen mee te deelen, dat Jan Pietersen ziek is. Alle „code“-boodschappen over arrestatie moeten volkomen ondoorzichtig zijn voor meeluisterenden en dienen tusschen alle betrokkenen tevoren worden afgesproken.

44. En tot slot de waarschuwing, reeds zoo veelvuldig verspreid door de geheime pers :

Zwijgen ! Zwijgen ! Zwijgen !
Samengesteld door twee Engelandvaarders en A. Den Doolaard.

ONS FOTO—BIJVOEGSEL

Pearl Harbour—7 December 1941
De verraderlijke aanval wordt gewroken

KAJ MUNK

Kaj Munk was de leider van het geestelijk verzet tegen de Duitschers in Denemarken. Hij studeerde theologie in Kopenhagen en werd daarna predikant bij de Luthersche Kerk. Tegelijk ontpopte hij zich echter als een voortreffelijk tooneelschrijver, in wiens stukken politieke en sociale problemen een groote rol spelen.

Het is voor een groot deel aan hem te danken, dat Denemarken in 1943 zijn plaats in de "orde van het verzet" tegen Duitschland heeft ingenomen. Hij was pas 45 jaar oud, toen de Duitschers hem vermoordden.

ADMIRAAL LORD LOUIS MOUNTBATTEN,
Oppebevelhebber van Zuid-Oost Azië.

GENERAAL DOUGLAS MACARTHUR,
Oppebevelhebber der Geallieerde strijdkrachten
in den Zuidelijken Stille Oceaan.

EDELEER CH.O. VAN DER PLAS,
waarnemend Gouverneur van den Groeten Oost.

DR. H. J. VAN MOOK,
Minister van Koloniën.

DE STRIJD IN DEN STILLEN

OP 7 December 1941, terwijl Japansche afvaardigden te Washington officieel nog in onderhandeling waren met het Amerikaansche Departement van Staat, vielen zwermen Japansche vliegtuigen zonder waarschuwing, zonder oorlogsverklaring, de Amerikaansche vlootbasis Pearl Harbour aan. Als eerste der Vereenigde Volken verklaarde Nederland eenige uren later, dat het zichzelf in staat van oorlog beschouwde met Japan. Vlak daarop volgden de oorlogsverklaringen van het Vereenigd Koninkrijk en de Vereenigde Staten.

In Pearl Harbour brachten de Japanners van de 8 Amerikaansche slagschepen er 2 tot zinken: 3 werden onherstelbaar beschadigd, en 3 tijdelijk buiten werking gesteld. Van de 105 vijandelijke vliegtuigen werden er 48 neergeschoten, maar Amerika's macht in den Stille Oceaan was voor het oogenblik gebroken.

Gebruik makend van Frankrijk's nederlaag had Japan reeds in 1940 Frans Indo-China bezet, waardoor het zich van een voordelig bruggehoofd verzekerd had aan den ingang van de Zuid-Chineesche Zee. Onmiddellijk na Pearl Harbour voerden de Japanners

grote operaties uit, met de volgende strategische doeleinden: 1. het verbreken van de Amerikaansche verbindings tusschen Pearl Harbour en de Philippijnen. 2. De „omsingeling" van de Zuid-Chineesche Zee.

1. Onmiddellijk na de catastrofe van Pearl Harbour vielen de Japanners de Amerikaansche bases Midway, Wake en Guam aan. Midway bleef behouden, maar door den val van Wake en Guam moesten de Amerikanen, om de Philippijnen te kunnen bereiken, zich voorloopig den langen omweg getroosten over de Fiji-eilanden en Australië.

2. Op 10 December 1941 werden de Britsche slagschepen „Prince of Wales" en „Repulse" vanuit de lucht bij Malakka tot zinken gebracht. Hierdoor verkreeg Japan in het gansche Verre Oosten tijdelijk de overmacht, niet alleen ter zee, maar ook in de lucht. Het buite deze dubbele overmacht zonder verwijl uit: met ontstellende snelheid werd de omsingeling van de Zuid-Chineesche Zee voltooid. 10 December 1941: eerste Japansche landing in de Philippijnen. 15 Januari 1942: Val van Singapore, waarheen de Japanners over land oprukten. Januari:

EN OCEAAN

Verovering van Borneo. 17 Februari: De noodlottige en heroische slag in de Javazee. 9 Maart: Bandoeng geeft zich over.

Nog voor de verovering van Nederlandsch-Indië voltooid was had het Japansche offensief zich reeds als een olievlek oostwaarts uitgebreid. Eind Januari werd Rabaul op New Britain bezet. Gedurende Februari 1942 nestelden de Japanners zich aan de kust van Nieuw-Guinea, bij Lae en Salamaua, en in de Salomons-Archipel. Minister van Mook had vlak voor den val van Java op regeringsbevel Bandoeng verlaten: de Gouverneur-Generaal, Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, bleef in edele zelfopoffering achter. Nog maanden land vochten guerrilla-troepen in de bergen van Java, Sumatra en Borneo. Op de Philippijnen wisten Amerikanen en inboorlingen zich tot 6 Mei 1942 te handhaven op het eiland Port Corregidor, nadat Generaal MacArthur op het nippertje per motorboot uit het legendarisch geworden schiereiland Bataan was ontsnapt. (Maart 1942).

In de lente van 1942 gingen de Japanners ook in

VICE-ADMIRAAL C. E. L. HELFRICH,
Oppebevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten in het Oosten.

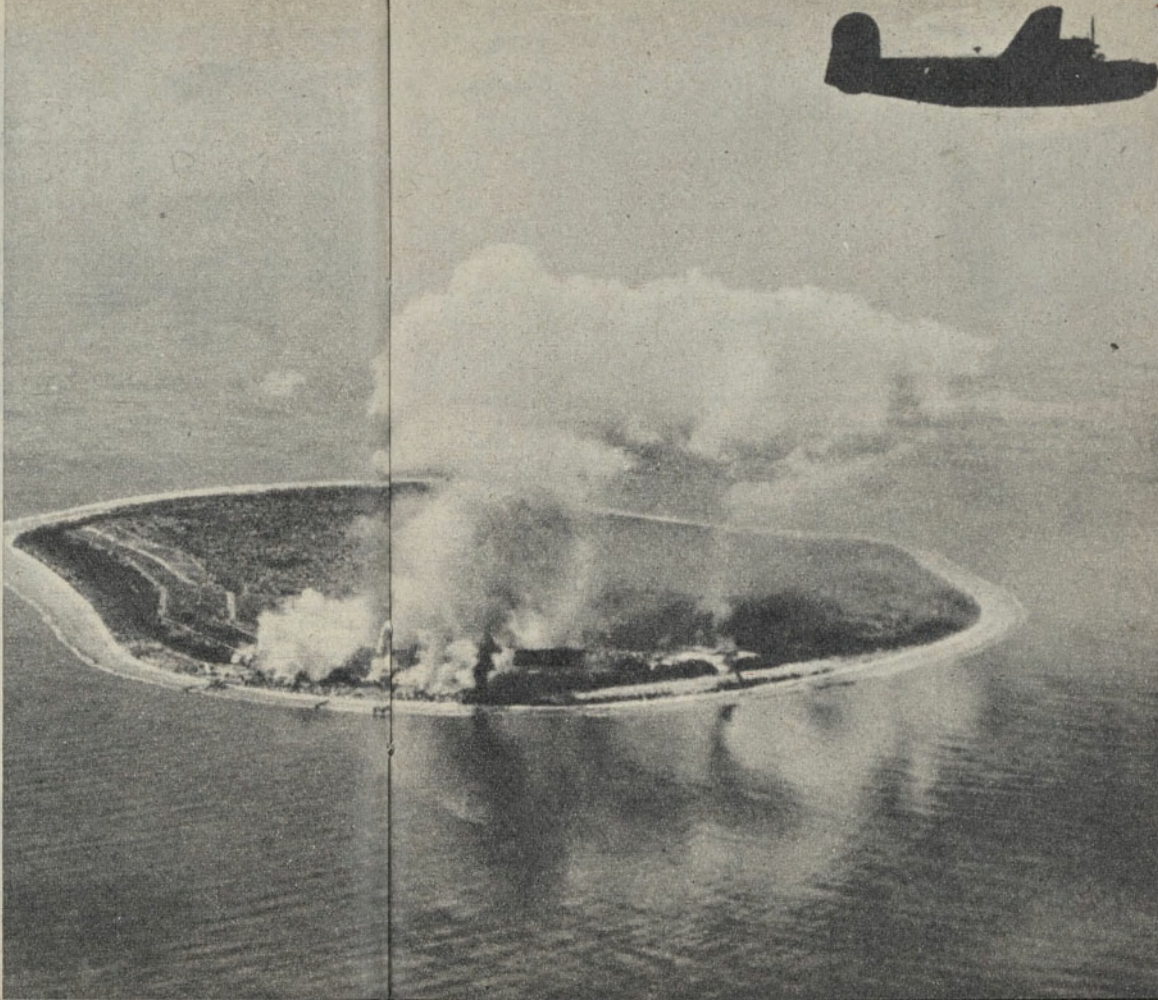
westelijke richting tot den aanvaltoev. Na de verovering van Birma, waardoor de landweg naar het heldhaftig strijdende China werd afgesloten, voerden zij gedurende April luchtaanvallen uit op Ceylon, waar hun onderzeeboten 2 Britsche kruisers en een vliegdekschip tot zinken brachten.

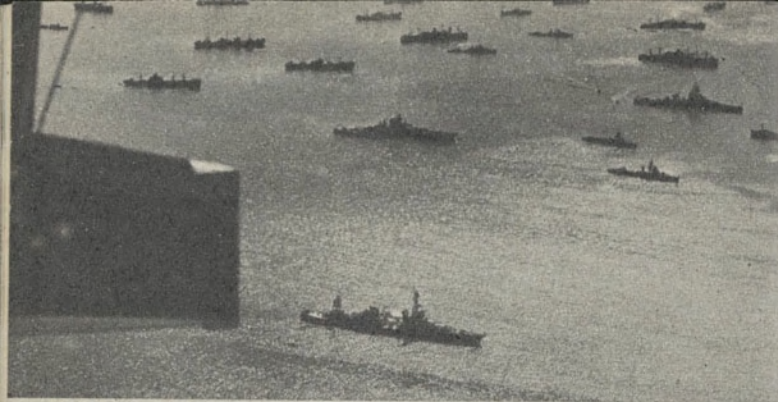
Door de ontzaglijke uitbreiding hunner veroveringen werden de Japansche verbindingslijnen echter overmatig gerekt; en men kan zeggen, dat de Japansche machtsuitbreiding na een bliksemoffensief van vijf maanden, ongeveer eind April bijna tot stilstand kwam. Daarna namen de Vereenigde Volkeren het offensief.

Het beginsel, dat aan dit offensief ten grondslag lag, werd op voortreffelijke wijze uitgedrukt door Churchill. In een redevoering, welke hij op 27 Januari 1942, tijdens een dieptepunt der Geallieerde macht, hield, zei hij o.a.: „Ik moet wijzen op een zeer eenvoudige strategische waarheid. Indien er duizend eilanden zijn, met honderd sleutelstellingen, die men elk voorziet van een garnizoen van duizend man, dan kan de strijdmacht, die zoowel de zee als de lucht beheerscht deze sleutelstellingen een voor een omsingelen, de garnizoenen vernietigen, en zich dan verschanschen waar het haar goedgebeurt, om vervolgens het volgende sleutelpunt te bespringen. Een dergelijk offensief kan niet afgewerd worden door uitsluitend plaatselijke verdediging. Zelfs wanneer men een miljoen man over een dergelijke uitgestrektheid verspreidt, dan levert men den vijand slechts een des te grootere prooi. Maar, als de krachtsverhouding ter zee en in de lucht eenmaal omslaat, zoals zij zeker om zal slaan, dan worden de bordjes verhangen. Heden bevinden wij ons echter nog in de eerste door mij geschetste fase. Hoe lang zij duren zal weet ik niet. Ik kan U slechts zeggen, dat wij zware verliezen te verduren zullen hebben; maar indien wij volhouden, dan zal de ommekeer komen. Het verlies van deze of gene stelling mag ons niet ontzenuwen; want, zoodra de Vereenigde Volkeren hun macht kunnen ontplooiën, dan zal de zaak in omgekeerde richting gaan, dan zullen wij meedoogenloos oprukken naar het einde, op voorwaarde, dat wij volhouden en vechten, krachtig en taai; op voorwaarde bovenal, dat wij vereenigd blijven”.

Deze profetische woorden zijn thans bezig in vervulling gaan. Het Geallieerd offensief heeft zich ontplooid, hoe gering het in den aanvang ook was. De eerste aanvals-operaties droegen nog een offensief-defensief karakter: het Amerikaansche bombardement van de Marshall en Gilbert-eilanden (1 Februari 1942);

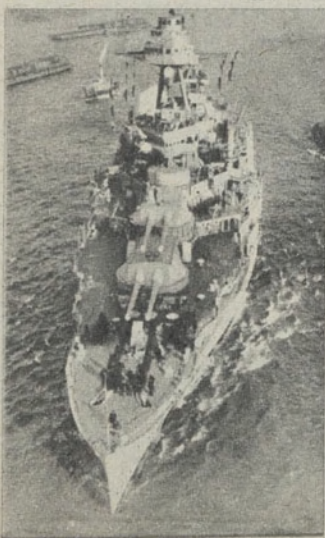
Stuk voor stuk worden de Japansche posities in de Stille Zuidzee aan verpletterende bombardementen onderworpen. Een zware Amerikaansche bommenwerper heeft een aanval gedaan op fosfaat-fabrieken en vliegvelden op het eiland Nauru.

Een Amerikaanse Armada is in een Geallieerde haven tezamen gekomen voor een operatie tegen de Japanners.

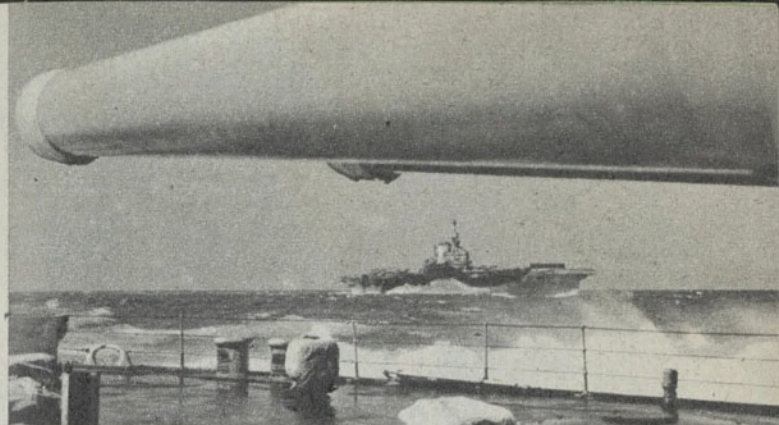
Een van de vele Amerikaanse slagschepen, die zulk een belangrijke rol spelen in de verovering van de eilanden in den Stillen Oceaan.

de gedurfde luchtaanval van Generaal Doolittle's escadrille vanaf een vliegdekschip op Tokio, Yokohama en Kobe (18 April 1942); de slag in de Koraalzee (7-11 Mei 1942), waar een zwaar beschermd Japans troepenconvoi hevig werd gekraakt; de slag bij Midway (5 Juni 1942), waar, in een historische tweedaagsche zee- en luchtslag, de grootste Japansche zeemacht, die in dezen oorlog den Stillen Oceaan bevoer, beslissend werd teruggeslagen met het voor Japan rampzalig verlies van 4 groote vliegdekschepen. Midway bleef in Amerikaanse handen.

Weliswaar vielen Japansche vestzak-onderzeeërs die alle vernietigd werden, nog op 1 Juni 1942 de groote Australische haven Sydney aan, terwijl Japansche strijdkrachten in een wanhoopspoging om het Amerikaanse continent te naderen, landingen uitvoerden op Attu en Kiska in de Aleoeten (waarvan later verjaagd); maar dit waren niet meer dan de laatste stuipreukingen van Japan's stervende aanvalskracht. Alleen op Nieuw-Guinea breidden de Japanners hun veroveringen uit door de bezetting van Buna, van waaruit zij over de Owen Stanley-keten heen op 12 September 1942 Port Moresby aan de zuidkust tot op 50 k.m. wisten te naderen. Deze indirecte aanval op Australië's noordkust werd echter tot staan gebracht; en intusschen waren de Geallieerden aan bod gekomen.

De eerste Geallieerde taak was het forceeren van een bres in de verdedigings lijn van eilanden, waarmee Japan zijn z.g. „welvaartssfeer“ probeert te beschermen. Deze verdedigings lijn volgt in een wijden boog de zuidelijke kusten van de Nederlandsch-Indische

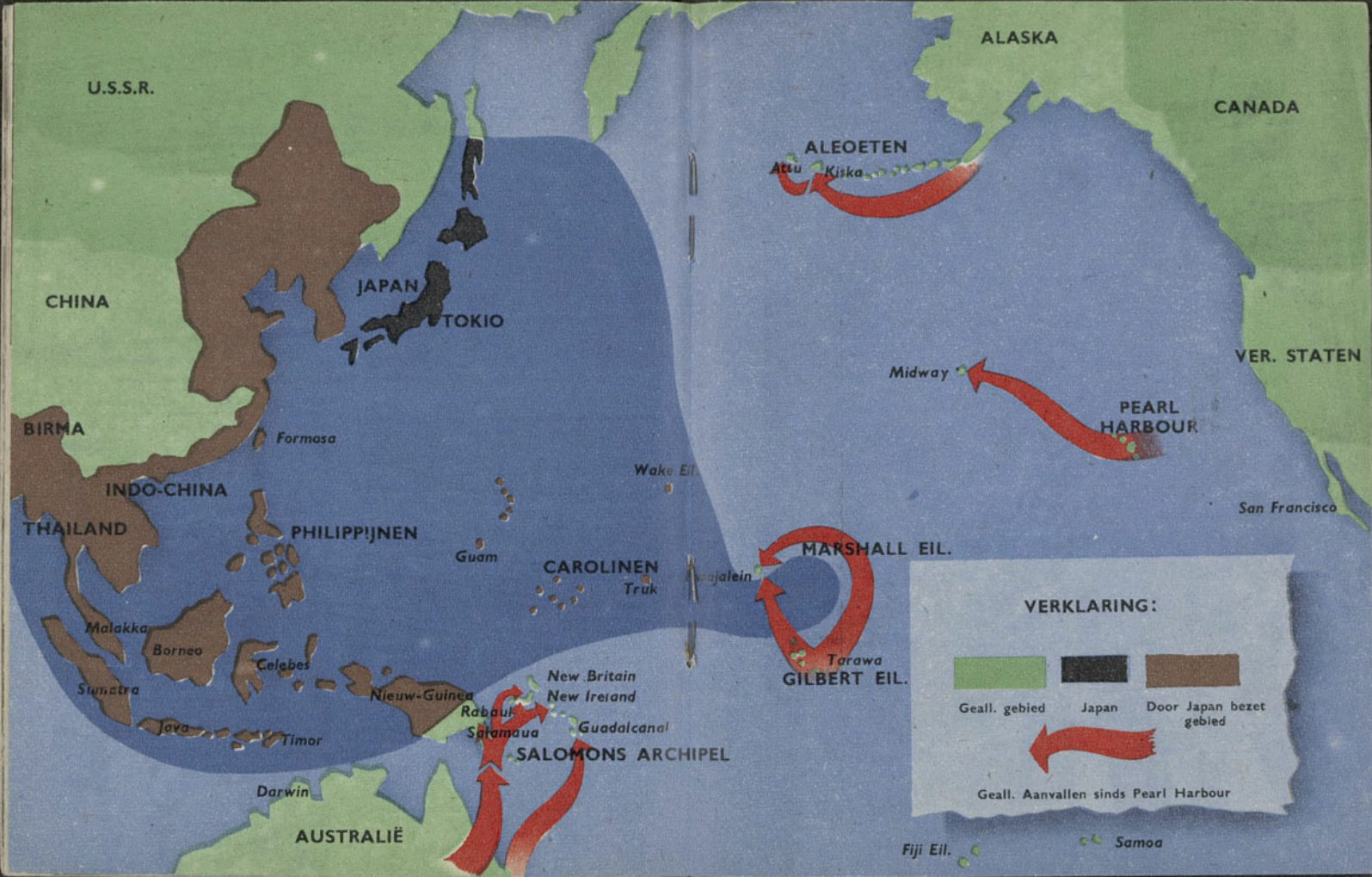
Britsche eskaders opereeren in den Stillen Oceaan onder het commando van Admiraal Somerville.

Archipel, en verder de Salomons-groep, de Gilbert- en de Marshall-eilanden. De Japanners waren niet in staat gebleken Australië en Britsch-Indië binnen te vallen; in opeenvolgende gevechten hadden zij zooveel oorlogsschepen en vrachtaarders verloren, dat, mede door toedoen van den grooten Geallieerden scheepsbouw, ter zee minstens het evenwicht was bereikt. Dit alles stelde, volgens Churchill's voorspelling, de Geallieerden in staat tot een aanval op de Japansche verdedigings lijn, waarvoor als aangrijpingspunt gekozen werd een niet te ver van de hoofdbasis, Australië, gelegen groep, n.l. de Salomons-eilanden.

Na hevige gevechten veroverden Amerikaanse mariniers begin Augustus 1942 brughoofden op Guadalcanal alsmede de haven Tulagi. In een vastberaden en langdurige verdediging wisten strijdkrachten der Vereenigde Volkeren zich hier voor de eerste maal te handhaven tegen de Japansche oorwoudvechters, die een half jaar eerder nog voor onoverwinnelijk golden. Het behoud van het vliegveld op Guadalcanal werd als het ware het Alkmaar van den strijd in den Stillen Oceaan. Omstreeks het einde van 1942 was het oostelijk deel van de Salomonsgroep veroverd, terwijl op Nieuw-Guinea de Japanners naar de noordkust waren teruggedreven. De eerste helft van 1943 werd gekenmerkt door hevige Geallieerde luchtaanvallen vanuit Noord-Australië, Zuid-Nieuw-Guinea en Guadalcanal, op een Japansche eilandengebied van meer dan 4000 k.m. uitgestrektheid. Telkens en telkens weer hadden aanvallen plaats op Soerabaja, Celebes, Timor, (waar Nederlandsche

Vliegtuigen op een Amerikaansch vliegdekschip. De toestellen worden dan brandstof en bommen voorzien om aanvallen te doen op vijandelijke doelen.

Amerikaansche troepen klimmen langs de ladder van een transportschip in de landingsvaartuigen, om naar hun nieuwe bestemming te worden vervoerd.

Amerikanen trekken behoedzaam op tusschen de geblakerde boomen op het eiland Tarawa, dat zij na drie dagen van harden strijd veroverden.

Uit de groote landingsvaartuigen langs het strand van Cape Gloucester stroomden de mariniers in groote aantallen het eiland binnen.

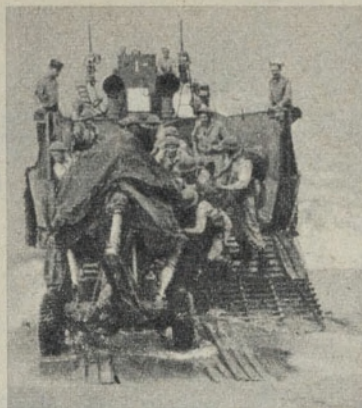

De Geallieerden zijn in den aanval. Een Javaansche scherpschutter ligt op den loer in het onherbergzame oerwoud.

Een Ned-Indische militair bij het oversteken van een rivier op patrouille bij Merauke (N. Guinea).

Mannen van het Nederlandsch-Indische Leger bij het vertrek uit Melbourne naar een kamp in Nieuw Zuid-Wales, waar zij opgeleid zullen worden voor hulp- en herstelwerkzaamheden in een bevrijd Indonesië.

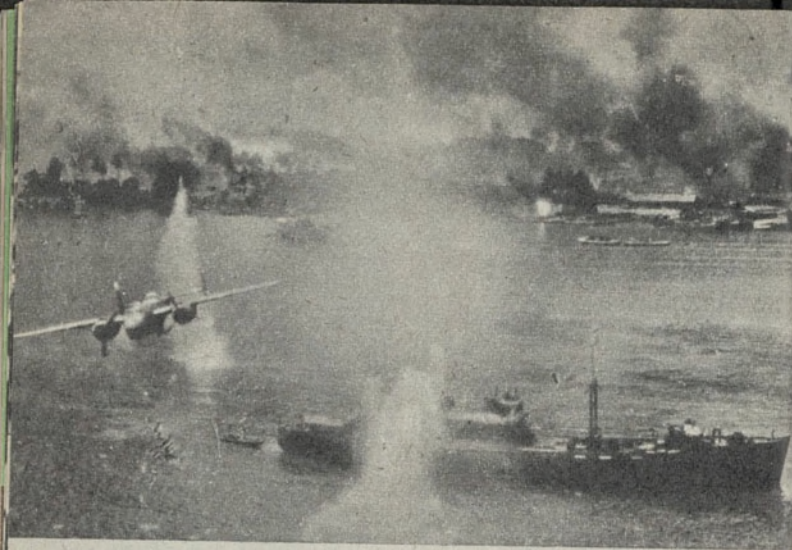
Nieuw-Zeelanders brengen een stuk geschut aan land tijdens operaties in de Salomonsgroep.

Australische troepen tijdens het overtrekken van een rivier bij Sanander op Nieuw-Guinea.

guerilla-troepen het zeer lang in de bergen uithielden, tot zij door Australiërs werden afgelost), op Ambon, de Kei- en Aroe-eilanden, West- en Noord-Nieuw-Guinea, en het heftigst van al op de Japansche hoofdbasis Rabaul op New Britain. In de tweede helft van het jaar begon het Geallieerd offensief in de Salomonsgroep zich te ontwikkelen. Eind Augustus 1943 was de New Georgia-groep geheel bevrijd, waardoor een belangrijke stap was gedaan in de richting van Rabaul. Intusschen waren de Geallieerden opgerukt langs de noordkust van Nieuw-Guinea, waar de Japansche stellingen, bij Buna en Gona werden opgeruimd. In een groote amphibische operatie werden voornamelijk Australische troepen eind Juni door Amerikaansche oorlogsschepen aan land gezet bij Salamaua. Half September waren Salamaua en Lae in Geallieerde handen. Enige dagen later werden Australiërs uit Amerikaansche transportvliegtuigen geparacuteerd en op 2 October viel de Japansche basis Finschhafen na verwoeden strijd. Ook vanuit het westen was aldus een springplank veroverd voor toekomstige aanvallen op Rabaul.

Tegen het einde van 1943 was de toestand als volgt: de bres in de Japansche verdedigings lijn omvatte bijna alle Salomons-eilanden en een aanzienlijk deel van de noordkust van Nieuw-Guinea. De Japansche hoofdbasis Rabaul was van twee kanten benaderd.

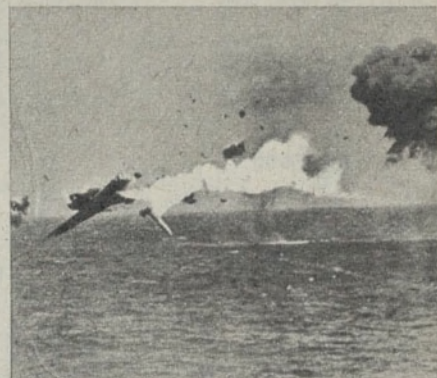

Door voortdurende luchtbombardementen was de Japansche vlootkracht zoo geslonken, dat het Japansche Opperbevel elken zeeslag moest vermijden. Daardoor was de tijd gekomen voor grootscheepsche geallieerde operaties. In den tweeden helft van November veroverden Amerikaansche mariniers onder zware verliezen de Gilbert-eilanden, die de Japanners kort na Pearl Harbour hadden bezet. Eind December vielen de Amerikanen New-Britain binnen, waar zij een bruggehoofd en een vliegveld veroverden. Terwijl Australiërs en Amerikanen aldus den strijd voortzetten langs de kust van Nieuw-Guinea en in de belendende eilandengroepen vlak beoosten Nieuw-Guinea (een strijd, waarin ze gesteund worden door escadrilles van Nederlandsche piloten), gingen de Amerikanen elders voort met het doorzetten van de door Churchill uitgestippelde strategie. Hoewel na den Geallieerden aanval op de Gilbert-eilanden voor ieder scherpzinnig waarnemer de conclusie voor de hand lag, dat nu de Marshall-eilanden aan de beurt waren, werden de Japanners toch volkomen verrast door de groote Amerikaansche operatie tegen deze laatste groep, welke in de eerste dagen van Februari werd begonnen.

Na een vierdaagsch bombardement door slagschepen, zware bommenwerpers, en lichtere bommenwerpers vanaf vliegdekschepen, waren de zware betonnen Japansche verdedigingsstellingen zoo opengescheurd en verpletterd, dat de daarop volgende landing der stoottroepen met geringe verliezen kon plaats hebben. Bij de verovering van het atol Kwajalein, dat groot genoeg is om de gansche Amerikaansche slagvloot te herbergen, werden 6.000 Japanners gedood tegen nog geen 300 Amerikanen.

De bres in de Japansche verdedigings lijn is reeds 1800 zeemijlen breed. Thans zijn het de Geallieerden, die zee en lucht beheerschen. Ten westen van de Japansche „welfaartssfeer“ bereidt Lord Louis Mountbatten een offensief voor, dat de nog steeds taai doorvechtende Chineezee in hun strijd moet steunen. En het Amerikaansche vloot-bombardement van Februari '44 op de Kurilen-eilanden, (1.000 km. ten N.O. van Tokio) is voor de Japanners een voortteeken, dat het offensief der Vereenigde Volkeren hun eigen kusten steeds dichterbij naderen zal, terwijl tegelijkertijd de Japansche landroof stelselmatig te niet zal worden gedaan.

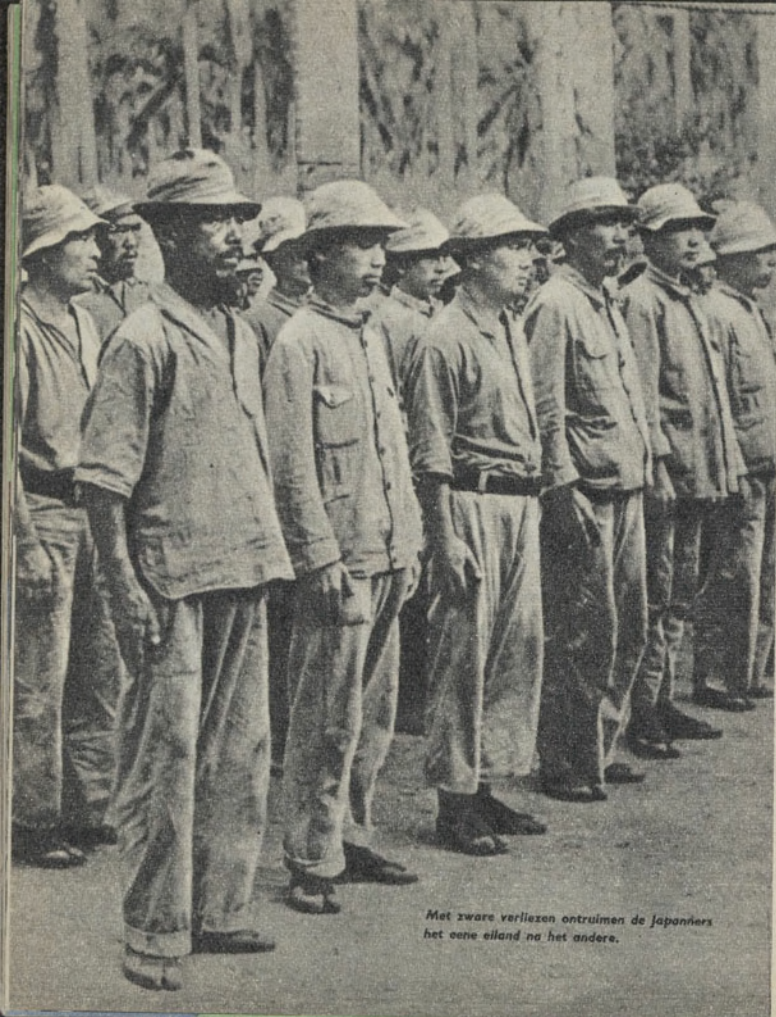

Een vijandelijk vliegtuig, dat door afweervuur van een Amerikaansch vliegdekschip in brand werd geschoten, laat zijn torpedo, die voor het schip bestemd was, in het water vallen zonder schade aan te richten.

Een Mitchell-bommenwerper verkent de haven van Rabaul, waar op 2 Nov. '43 26 Japansche schepen tot zinken werden gebracht of beschadigd. Het schip op den voorgrond staat in vlam en de havenwerken op den achtergrond verdwijnen in een zwarte rookkolom.

Amerikaansche mariniers, die deelnamen aan de verovering van Tarawa, bekijken de overblijfselen van een Japansch vliegtuig, dat tijdens de landingsoperaties op het eiland werd neergeschoten.

*Met zware verliezen ontruimen de Japanners
het eene eiland na het andere.*

PENICILLINE

het nieuwe wondermiddel

door

Dr. A. M. Meerloo

*Op de schimmels ziet men de druppels, waarin
zich het penicilline heeft gevormd.*

MOETEN we niet huiveren in de geneeskunde den naam „wondermiddel“ te gebruiken? Hoeveel middelen zijn ons niet aangeprezen, die later bleken teleur te stellen? Toch hebben de laatste jaren verschillende wondermiddelen aan het licht gebracht. De strijd tegen de ziekteverwekkers en hun giften is geleidelijk gemakkelijker geworden. Salvarian was het eerste chemische strijdmiddel tegen de microbe, die de syphilis verwekt. Het was het resultaat van jarenlang wetenschappelijk onderzoek. De laatste jaren voor den oorlog kregen de doktoren de extra hulp van de zoogenaamde Sulpha-producten, die o.a. in den strijd tegen den verwekker der acute longontsteking en van de nekkramp, uitstekend voldeed. Hoe hopeloos stonden we in den strijd tegen deze laatste ziekte, doch in de laatste jaren had ik geen enkel verloren geval.

*De beide ampullen bevatten een minimale
hoeveelheid penicilline, verbanden aan een
zout. Voor inspuitingen in den ader wordt het
geneesmiddel in gesteriliseerd water opgelost.*

Naast deze chemische producten, die toch altijd nog het lichaam vrij veel schade berokkenen, is er nu een totaal ander geneesmiddel gekomen, waarvan we de volle draagwijdte nog niet kunnen overzien, maar dat in vele gevallen bleek reeds wonderen te kunnen verrichten. Ik spreek hier niet eens van serumtherapie of van vaccinatie of van andere biologische strijdmiddelen tegen den ziekteverwekker.

Laat ik U deze Britsche ontdekking vertellen. Het verhaal begint in 1929 toen Professor Alexander Fleming uit Londen ontdekte, dat in bepaalde kweek van ziektekiemen (zoogenaamde cultures van staphylococci), juist daar de microben verdwenen waren, waar de kweek verontreinigd was door een schimmelle, dat daar op zijn eigen wijze meegroeide. Het was alsof die schimmel iets produceerde, dat den groei stopzette van de kiemen, die in haar nabijheid kwamen. Die eenvoudige observatie werd aanleiding om niet alleen de ziektekiemen voort te kweken, maar ook dat weerbarstige schimmelle—penicillium notatum—waarvan die remmende werking uitsteek. Steeds kon Professor Fleming aantonen, dat de nieuwe kweek van de schimmel dezelfde „desinfecterende“ eigenschap had als in de eerste cultuur. Zoo werd in een stukje schimmel, zoals die op onze kaas of in onze jam groeit, een genezend principe ontdekt!

Bloedzuiverend schimmelproduct

Het is in de geneeskunde niet zoo moeilijk om iets te ontdekken, maar wel om die ontdekking zoo vast te houden en uit te werken, dat men er praktisch nut van plukken kan. Het werkzame principe moest uit dit alles worden gedestilleerd. Gekant U haast niet voorstellen, welk naastige arbeid nu begon. Het genezende en desinfecterende principe was eerst nog maar in een heel zwakke en onzuivere staat af te zonderen. Daardoor bleef de ontdekking jarenlang rusten.

Pas toen Professor Florey uit Oxford en zijn medewerkers er in slaagden de actieve substantie te concentreren, kon worden ingezien, dat men hier een buitengewoon werkzame antibacteriële substantie had ontdekt, die het bloed zuiverde van microben en overigens onschuldig was voor het lichaam. Een groot aantal chemici, bacteriologen en artsen in Engeland en Amerika zetten zich aan het werk om het geheim van dit wonderlijke schimmelproduct nader uit te pluizen. Al dit werk is pas in de laatste oorlogsjaren gedaan.

Goede resultaten in de oorlogschirurgie

Het bleek, dat niet alle schimmels dezelfde werking hadden. Er waren er maar enkele, die nauwkeurig van de anderen geschild moesten worden en voortgekweekt. De schimmel wilde slechts behoorlijk groeien in een oplossing waarin bepaalde suikers en sporen van metalen aanwezig waren. Het voortkweken geschiedt in een bepaald soort broedkassen, atoclaven genaamd, waarin heel zorgvuldig met de schimmel moet worden omgegaan. Ten slotte treft men het penicilline aan in de vloeistof, waarin het dikke schimmelplakkaat is gegroeid. Ik zal U niet vermoeien met de beschrijving van de methodes, hoe dit middel ingedikt en geconcentreerd en gezuiverd moet worden, alvorens het op den zieke kan worden toegepast. In Amerika probeert men op dit moment met eenvoudige methodes om op grotere schaal dit kostbare product te verkrijgen. Heeft men eenmaal het middel verkregen, dan moet het worden ingespoten, omdat het maagsap de werking vernietigt; het kan echter ook direct op wonden worden toegepast. Hoewel men de chemische structuur nog niet kent, kan men nauwkeurig de hoefgevelen en de doseringen. Penicilline is een geel poeder, dat makkelijk in water oplost; het smaakt bitter en ruikt naar schimmel.

De groote productie heeft nu nog ten bate van het leger plaats;

slechts een klein percentage is beschikbaar voor de burgerij. De resultaten zijn meer dan bevredigend. Welk een triomf waren de eerste behandelde gevallen! Vooral op het slagveld, in de oorlogschirurgie, worden de mooiste resultaten vermeld. Penicilline blijkt een antisepticum te zijn, dat 50 maal werkzamer blijkt te zijn dan alle andere vondantiseptica. Het heeft reeds daar zijn waarde bewezen, waar de andere chemische middelen niet meer hielpen en het blijkt zelf niet schadelijk te zijn.

Bij sommige infecties verricht het wonderen (staphylococci, osteomyelitis, gonorrhea) bij anderen is het onwerkzaam (tuberculose, slepende hartontsteking). Maar het spreekt vanzelf dat dit alles met nuchtere critiek aan de practijk moet worden getoetst.

Nieuwe Geallieerden

Het belangrijkste van deze mededeeling is het nieuwe therapeutische principe, waarvan voor de toekomst nog zooveel te verwachten is. Tot nu toe hadden we nog maar weinig van genezende en helpende schimmels gehoord. D'Herelle en Flu in Leiden vonden omstreeks 1925 de bacteriophaga, d.w.z. een soort theoretische parasiet van de bacterie, die op den duur de ziektekiem helpt vernietigen. Het leidde tot weinig practisch nut. Ziektekiemen zijn schimmels, die zich in het lichaam vermeerderen ten koste van den mensch. Nu leeren we ze bestrijden met de producten van een helpende schimmels. Op het slagveld der pathologie hebben we nieuwe geallieerden gekregen. Dagelijks staat er in de landen der andere geallieerden een schaar van wetenschappelijke mensen klaar om het geheim dier nieuwe bondgenooten steeds meer te ontrafelen. Penicilline is het eerste product; een ander schimmelproduct, het patuline zou reeds successen bij influenza opleveren.

Vol hoop en spanning wachten we op de nadering van deze nieuwe geallieerden!

Drie leden van het Nederlandsche Vrouwen Hulpkorps in de nieuwe donkerblauwe uniform met het Rode Kruistekken, voor een auto, die indertijd door de Britsche Kolonie in Soerabaja werd aangeboden.

De Nederlandsche vrouwen in Groot-Brittannië

VOOR ons ligt het Jaarverslag van den Bond van Nederlandsche Vrouwen in Groot-Brittannië, over het jaar 1942-1943. Het is werkelijk een verslag. Een verslag van gedaan werk, dat circa 25 bladzijden bevat en slechts weinig ruimte laat voor algemeene beschouwingen.

De Nederlandsche vrouw in Engeland begon zich pas laat te organiseren. De eerste jaren, toen het leven van werken en huis-houding door temidden van de Londense bombardementen zeer slopend was, leenden zich daar

niet voor; maar toen de berichten uit het vaderland steeds slechter werden, toen kwam er een klein groepje van werkende vrouwen bijeen. Haar doel was, de Nederlandsche vrouwen in Groot-Brittannië te organiseren voor werk, waarbij vrouwelijk initiatief en vrouwelijke capaciteiten vereischt worden en dat verband houdt hetzij met de huidige oorlogvoering in ruimen zin, hetzij met de practische voorbereiding en uitvoering van maatregelen, ter verlichting van den nood in Nederland na het staken der vijandelikheden.

Tevens wilde men een lichaam vormen, dat de Nederlandsche vrouwen kon vertegenwoordigen en dat zooveel mogelijk contact wilde onderhouden met Britsche en andere geallieerde vrouwenverenigingen. „Teneinde na afloop van den oorlog behulpzaam te kunnen zijn met het herstel van de betrekkingen tusschen de tans meereendeel ontponden vrouwenverenigingen in Nederland en haar zusterverenigingen in andere landen.“

Laten wij aan dit omvangrijke doel het gedane werk toetsen. De

allereerste zorg gold de Nederlandsche kinderen in Engeland. De vakantie naderde, een heel on-Thames tot stand, dat door 64 kinderen werd bezocht. Maar, met een vacatiehuis alleen was men niet geholpen. Het probleem van de vrouwen, die aan het oorlogswerk wilden deelnemen, maar toch moesten weten dat hun kinderen daarvan niet de dupe werden, bleef bestaan. Met behulp van particulieren en officiële instellingen werd een garantiefonds gevormd en wij hebben thans het voorrecht een alleraardigst Nederlands kindertehuis te bezitten, in een van de buitenvijken van Londen, dat den naam van „Kinderhuis Beatrix“ draagt.

De Bord trachtte zooveel mogelijk overbodig werk te voorkomen en wilde niet nog de nieuwe organisatie zijn die het aantal Nederlandsche verenigingen, die nu eenmaal altijd groot is waar Nederlanders samen zijn, met één zou verminderen. Daarom trachten wij zooveel mogelijk bestaande Nederlandsche organisaties, die een beroep hebben gedaan op de landgenooten in Groot Britannië, in haar streven te steunen. Zoo werken wij samen met alle organisaties die zich belasten met het welzijn der Nederlandsche strijders. Onze leden hielpen in cantines, gingen op ziekenbezoek bij zieledien en collecteerden voor onze krijgsgevangenen.

Het groote doel

Maar het grootste doel werd niet uit het oog verloren. Nederland helpen! Hoe? Wat konden wij in dezen tijd anders doen dan ons voorbereiden op de toekomst, op het uur der bevrijding! Zeker, er wordt in alle afdelingen van den Bond druk gebreid en genaaid om zooveel mogelijk kleeuren voor Nederland klaar te maken, maar dat is ons niet voldoende. Een Vrouwen-Hulpkorps was ons doel.

Niemand had ons geroepen, maar daar wilden wij ook niet op wachten. Wij wilden ons zelf beschikbaar stellen voorzover wij niet door plichten tegenover kleine kinderen gebonden waren. Maar op hoeveel Nederlandsche vrouwen konden wij rekenen en beschikken de goedwillenden ook over voldoende capaciteiten? Een enquête werd door geheel Engeland gehouden, overal waar wij meenden Nederlandsche vrouwen te kunnen vinden. De bereidwilligheid was groot, maar waar den tijd vandaan te halen om te trainen voor de nieuwe taak?

Een vrouwelijke dokter en andere deskundigen werden gevonden om leiding te geven. Een groot aantal vrijwilligsters was direct bereid haar weinigen vrijen tijd te offeren om zich te trainen en Mei van vorig jaar waren de grondvesten gelegd. Een aanbod van honderden vrijwilligsters: de cursussen voor Eerste Hulp en Voedingsleer op gang.

Maar toen meende de Bond dat de tijd was gekomen om het particulier initiatief te vervangen door een straffere officiële organisatie, die de vrouwen zou kunnen inschakelen in het groote werk der bevrijding.

Het Roode Kruis heeft zich nu met steun van de Regering met de verdere training belast. Als Roode Kruishulpsters staan de onze klaar in haar blauwe uniform om maar den overkant te gaan zoodra een beroep op haar wordt gedaan. Men traint op vrachtauto's, in cantines, in ziekenhuizen, voor het grootste deel nog in vrijen tijd, omdat de vrouwen in dezen oorlogstijd op kantoren en in werkplaatsen niet gemist kunnen worden.

Haar taak straks in Nederland? Dat zullen de omstandigheden bepalen. Er zal helaas meer werk zijn dan handen om te helpen. Kleding, voedsel, ambulances moeten naar den overkant, de bevrijden stroomden huiswaarts, uiteengescheurde families willen zich herenigen.

Moge het spoedig zijn, dat de Nederlandsche vrouwen in Engeland haar bescheiden bijdrage aan het vaderland kunnen geven, tezamen met de vele actieve vrouwen in Nederland, die reeds een traditie van sociaal werk achter den rug hebben en waarvan wij hier in Engeland thans slechts een bescheiden voorpost vormen.

H.v.d. Zande

Nieuws uit Zuid-Afrika

De Directeur van het Zuid-Afrikaansche Regerings-Havenbedrijf heeft op 27 Januari de volgende cijfers gepubliceerd:

Van het begin van den oorlog tot 1 Januari 1944 hebben 38.000 schepen, met 163 miljoen bruto register ton, Zuid-Afrikaansche havens aangedaan.

Deze schepen namen in Zuid-

Afrika voor £.20 miljoen aan voedsel in, benevens vijf miljoen ton bunkerkolen.

Veertig groote geallieerde convooien uit Engeland vervoerden o.a. twee miljoen soldaten over de Kaapse route en ter zelfder tijd zond Zuid-Afrika veertig groote convooien met oorlogsmateriaal en troepen naar de verschillende fronten. Van deze tachtig groote

convooien ging geen enkel schip verloren. Meer dan 6500 geallieerde schepen ondergingen reparaties in Zuid-Afrikaansche havens.

Het groote droogdok van Kaapstad, op twee na het grootste van de wereld, dat door de „Hollandsche Aannemings Maatschappij“ wordt gebouwd, nadert zijn voltooiing.

Een „Vliegende Fort“ keert terug van een aanval op de Focke Wulf-fabrieken in Marienburg.

Doel: Duitsland

HIERONDER volgt een verhaal uit het boek „Target: Germany.“ Dit boek is een officieel verslag van de Amerikaanse Legerluchtvaart over de Achtste Bombardementsgroep. Het werd geschreven door twee officieren op verzoek van den bevelhebber, Luitenant-Generaal Eaker. Het beschrijft de dag-aanval van Groep VIII op Duitsland tijdens het eerste operatie-jaar. Het vertelt van successen en zware tegenslagen, maar toont bovenal den verbeten moed en het uithoudingsvermogen, waarmee de Amerikanen keer op keer het zwaar verdedigde Duitsland binnendrongen. Een van de aanvallen op Regensburg wordt hier beschreven door den tweeden piloot van een „Vliegende Fort“, wiens groep tijdens deze operatie

het hardst van alle getroffen werd.

„Om 1017 uur, bij Woensdrecht, zag ik het eerste afweervuur op ons toekomen, zwak en onnauwkeurig. Enkele minuten later verschenen twee FW 190's. Zij snorden door de formatie voor ons, raakten twee van onze B-17's in de vleugels en doken in bochten onder ons door. Onmiddellijk stegen rookspiraal op uit de beide B-17's, maar zij bleven in hun formatie.

Er was iets onheilspellends in de wijze, waarop deze twee jagers uit hun stijging lijnrecht op ons afgevoeren waren. Drie minuten later rapporteerden de boordschutters dat er van alle kanten jagers kwamen opdagen, alleen en in paren, FW 190's en ME-109's. Alle kanonnen van alle B-17's in onze

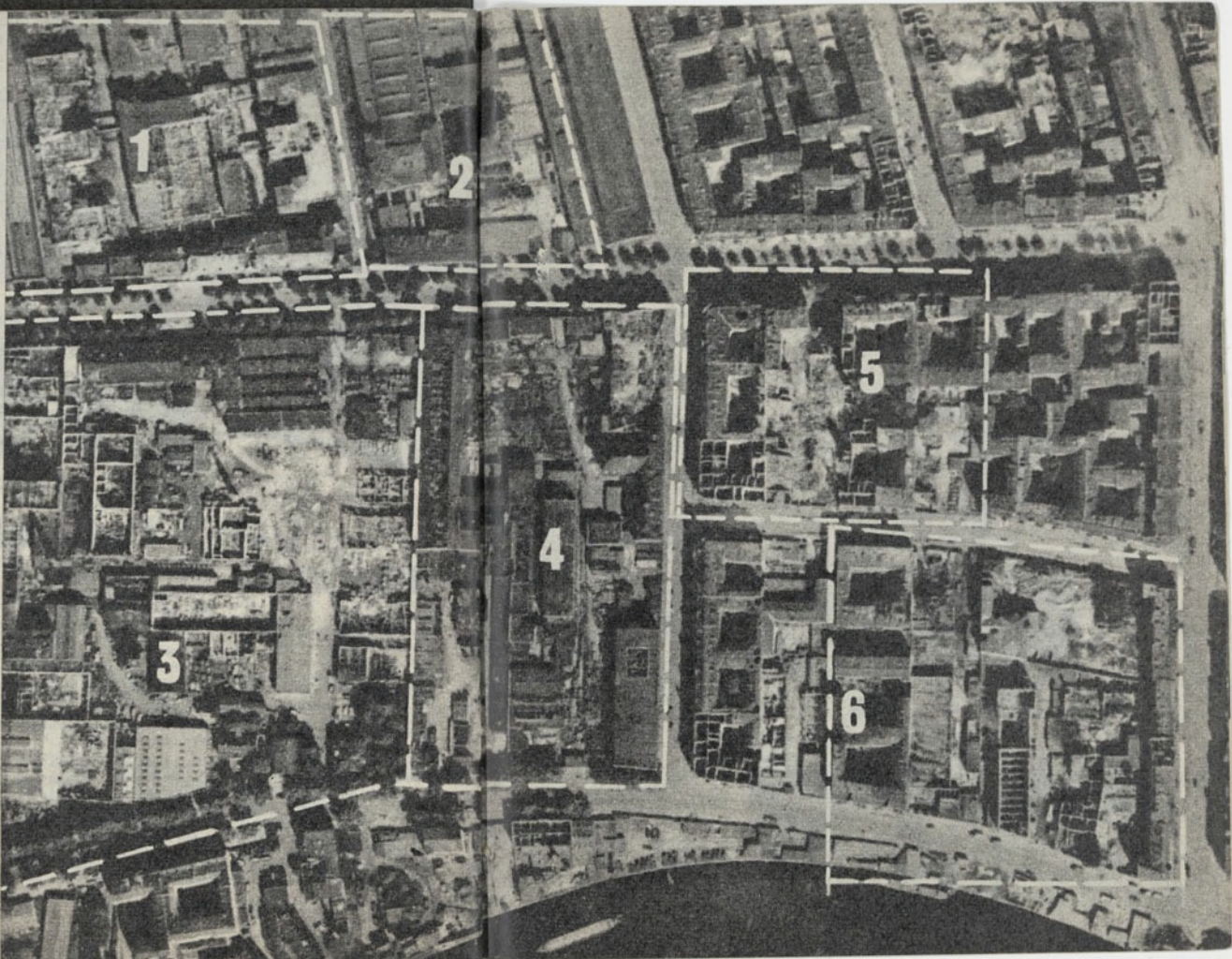
groep openden het vuur. Aan weerskanten waren er slachtoffers: twee Forten vielen brandend uit de formatie en een aantal jagers suilde in vlammen omlaag. Rechts van ons, buiten vuurbereik, vloog een ME-110. Hij bleef tot aan het doel toe bij ons, waarschijnlijk om onze positie door te geven aan nieuwe escadrilles, die ons opwachten. Toen ik al die jagers zag, had ik het sterke gevoel in den val te zitten. De gele neuzen van 12 stuks ME-109 beschreven een groote U-vormige bocht, en getweeën en geveien stormden zij op ons af. Het groote gevecht ging beginnen.

Een glanzend voorwerp zeilde over onze rechtvleugel heen: een vliegtuigdeur. Een paar seconden later tolde een donker voorwerp

dwars door onze formatie heen. Het was een man, die zijn knieën tegen zijn kin gedrukt hield, en zoo over den kop buitelde als een schoonspringer bij zijn salto-mortales in het zwembad. Ik zag zijn parachute niet opengaan. Een van de B-17's draaide langzaam uit de formatie af, maar bleef op gelijke hoogte doorvliegen. Een seconde later verdween hij in een verblindende ontploffing, en het eenige wat overbleef, waren vier kleine vuurkegels, de benzinetanks, die snel uitbrandden, terwijl zij ter aarde stortten. Ons toestel werd voortdurend bedreigd door wrakstukken. Ik zag twee jagers vlak onder ons ontploffen en verdwijnen in een baan van oranje vlammen. De valsechermen van vriend en vijand zweefden omlaag, en op het groene tapijt der aarde, ver achter ons, stegen de rookzuilen omhoog van neergestorte jagers, die ons spoor aangaven dieper Duitschland in. Ik zag een B-17 langzaam naar rechts draaien, de cockpit één groote vuurmassa. De tweede piloot kroop uit zijn raam, hield zich met een hand vast, pakte zijn parachute, maakte hem vast, sprong, en werd teruggesmet tegen het staartroer. De schok moet hem gedood hebben. Zijn parachute ging niet open.

Tien minuten, twintig minuten, dertig minuten, en nog steeds duurden de aanvallen voort. De Duitsche jagers stonden rustig in de rij om ons er van langs te geven. Elke seconde was een kogel. Ons vliegtuig schokte gestaag door het eigen machinegeweervuur. We zaten dik in de rook. Het was koud in de cockpit, maar toen ik naar een piloot keek, zag ik de zweetdruppels

Ook de Berlijnsche fabriekscentra Moabit en Charlottenburg hebben ernstige schade geleden. De nummers 1-6 geven aan, wat er in deze wijken vervaardigd werd: 1. Machine-onderdelen, afstandsmeets etc. 2. Turbines. 3. Auto-onderdelen. 4. Laschrichtingen. 5. Accumulatoren. 6. Chemicaliën en drukkerijen.

over zijn voorhoofd stroomen en langs zijn zuurstofmasker biggelen. Hij gaf den stuurknuppel aan mij over. Welk een gezegende afwisseling: je enkel maar aan het nauwkeurig sturen over te kunnen geven, inplaats van die eeuwige jagers op je in te zien boren! Van een B-17 in de groep voor ons vlogen de lange afstands-tanks in brand. Vier man sprongen uit het bommenrek, een uit de neus, de zesde uit de opening van het bakboordkanon. De

staartschutter sprong uit zijn luik en had blijkbaar aan het koord getrokken, voordat hij uit het toestel was: zijn valschermscherm ging onmiddellijk open, raakte bijna de staart en gaf zoo'n ruk aan zijn lichaam, dat hij zijn beide schoenen verloor. Hij hing slap in het tuig, terwijl de anderen onmiddellijk een levensteekken hadden gegeven door na het openen van het scherm in hun tuig rond te spartelen.

Na een uur van onafgebroken

De schade wordt bekeken. Het staartroer werd weggeschoten, één motor en vijf kanonnen werden buiten werking gesteld, maar desondanks wist de piloot Engeland te bereiken.

aanvallen scheen de volkomen vernietiging van onze groep zeker. Zeven van onze toestellen waren neergeschoten, de lucht krioelde nog van de opkomende jagers en we bevonden ons nog 35 minuten van het doel. Ik had mij reeds geruimen tijd verzoend met de gedachte aan mijn zekeren, dood: het scheen slechts een kwestie van de volgende seconde of de volgende minuut. Zodoende ondervond ik aan den lijve, dat een man in den dood kan berusten, zonder in doodsangst te geraken. De vuurkracht van onze groep was gedaald tot 33 procent; de ammunitie raakte op. Onze staartkanonnen moesten aangevuld worden met de ammunitie van de andere vuurmonden. De boordschutters raakten uitgeput en de voortdurende spanning werkte zenuwslopend.

Om 1150 uur, dicht bij het doel, 1½ uur na de eerste der minstens 200 jageraanvallen, werd de druk minder, hoewel er nog steeds vijandelijke toestellen in de buurt bleven. Om 1154 uur vlogen we op het doel af met de overblijvende 14 stuks van onze groep, waarvan er twee flink kreupel waren. Zij vielen spoedig na het bombarderen van het doel uit en vlogen in de richting Zwitserland. Het weer over het doel en trouwens op de hele tocht, was ideaal. Het afweergeschut had niets te beteekenen.

De groep deponeerde zijn bommen netjes te bestemde plaats. Ik had een gevoel van grimmige tevredenheid, toen ik een rechthoekige rookkolom omhoog zag rijzen uit het doel: de ME-109-fabriek.

De weg terug

De rest van de tocht vormde een groote anti-climax. Op weg naar de Alpen werden we nog een paar keer aangevallen door enkele jagers. Een stad in de Brenner Pass zond een enkel nutteloos salvo omhoog. We cirkelden een poosje over het Garda Meer om de kreupelen een kans te geven zich bij de familie te voegen, en daalden toen langzaam naar de Middellandsche Zee. Het vooruitzicht van een noodlanding

"Vliegende Forten" vallen Bremen oon, de belangrijkste Deutsche havenstad sinds de verwoesting van Hamburg.

op het water, toen we met te weinig benzine Noord-Afrika naderden, en het feit, dat enkele toestellen in zee stortten — het leek allemaal onbegrijpelijk na de verschrikkelijke nachtmerrie van de tocht over Zuid-Duitsland. We voelden ons als mannen, die gedacht hadden de zon nooit meer te zien opgaan.

Om 1815 uur landden we op een

Noord-Afrikaans vliegveld met roode lichtjes op alle reservoirs. Onze bemanning had geen schrammetje. De eenige schade aan het vliegtuig bestond uit een paar ventilatie-gaatjes rond de staart. Onder de vleugels van onze B-17 sliepen we op den harden grond, en de goede aarde scheen zachter dan een donzen kussen.

Met een zwaren bommenwerper boven Duitsland

Ik vlieg een viertmotorige lange-afstand-zwaren bommenwerper een *Stirling*. Als Nederlandsch Piloot zit ik in een internationaal gezelschap. Mijn bemanning bestaat uit twee Nieuw-Zeelanders.

een Canadees en drie Engelschen. De *Stirling* is een zware kist, in mijn cockpit zit ik zoowat zeven meter van den grond, maar toch — als je zijn eigenaardigheden kent, is hij heel makkelijk te vliegen. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat alles altijd van een leien dakje loopt, daar is het werk nu eenmaal niet naar. Maar laat ik liever een voorbeeld geven en U een van mijn tochten boven Duitschland beschrijven. We zouden d'r op uit gaan en wel naar het Ruhrgebied. Ik had al de noodige informatie gekregen en op tijd gingen we weg. Het is dan voortdurend opletten. Hoe met de tijd aanhouden en niet afdwalen, anders sta je alleen tegenover nachtjagers en afweer. Toen wij bij de Nederlandsche kust kwamen, gingen we zig-zagen en telkens op een andere hoogte zitten om den vijand op een dwaalspoor te brengen. Voor den waarnemer, die de juiste koers moet geven, is dat natuurlijk geen pretje, want de navigatie is dan heel moeilijk. Met het weer troffen we het niet al te best: het wolkendek hing laag, maar ik hoopte er bovenuit te komen. Dat viel echter tegen, we moesten al dien tijd blind vliegen. Dat is op zichzelf geen lolletje, die vliegt in den stroom mee en aangezien er een massa vliegtuigen meevliegen, is een botsing in de lucht helemaal niet uitgesloten en dan heb je d'r natuurlijk geweest.

Boven het doel

We zetten onze inrichting tegen ijsvorming in vol bedrijf. Dat was maar goed ook, want de brokken zijn vlogen links en rechts tegen de kist en van de propellers af. Dat maakte zoo'n helsch lawaai, dat het leek, alsof wetelken door afweervuur geraakt werden.

Enfin, alles ging goed, en op een gegeven moment zegt m'n waarnemer tegen me: „Hier moet het doel zijn“. Dat was allemaal goed en wel, maar we zagen niks. Het

zicht was heel slecht en het gekste vonden we wel, dat er helemaal geen afweer was en dat was notabene boven de Ruhr. . . . Dat op zichzelf betekent niks, want de afweer houdt zich wel eens koest om je van de wijs te brengen. Ze hopen dan namelijk, dat je denkt ergens boven open land te zijn, omdat je niets van de luchtweer merkt.

De padvindders

Ik besloot nog eens een cirkeltje te maken, aangezien mijn tijd nog niet op was en bovendien moest ik toch op de padvindders wachten. De padvindders zijn, zoals U weet, de toestellen, die fakkels boven het doel uitwerpen om ons het zoo aan te wijzen. De bomdeuren waren al open, alles was klaar om als we wat zagen de bommen af te gooien. In elk geval, we hadden onszelf gezwooren: „D'r gebeure wat wil, maar met die bommen komen we niet thuis“. En werkelijk, in onze tweede aanloop zien wij ineens de fakkels door de wolken en grondmist heen en op hetzelfde oogenblik zegt de navigator tegen den bomrichter: „Klaar voor bombardeeren!“ Ik hoor den bomrichter zeggen: „Bombs gone!“ — we zijn dus onze bommen kwijt en — wat de hoofdzak is, midden op het doel.

Onmiddellijk daarop — daar had je het — de afweer. Hooren en zien verging ons, afweervuur boven, voor en achter ons, overal waar je maar keek — de stukken regenden op onze kist. Het zag er niet zoo best uit en ik deed wat ik kon, om uit de misère te komen, gaf vol gas, maakte ontwijkende bewegingen en trok de machine op. En toen gebeurde er iets, dat ik mijn leven lang niet vergeten zal. Ik had de machine overtrokken, zoals dat heet. Ik had hem te steil opgetrokken met te weinig vaart en als dat gebeurt, dan wordt hij, net als een schip zonder vaartsnelheid, onbestuurbaar, en hij valt als een baksteen uit de lucht. Zoo gebeurde het met ons — de motoren kregen

geen benzine meer, sloegen af — en we suiden met een reuzengang naar beneden. Ik zag den grond door de branden op mij afkomen. De Motoren zullen wel gedacht hebben: „Jongens, we hebben d'r weer een“. Ik probeerde het toestel uit den duik te trekken en trok uit alle macht aan den stuurnippel, maar ik kreeg het niet gedaan: ik had er nog een mannetje bij nodig. Ik beduidde mijn waarnemer me te helpen. Hij trok mee; en waarna, achtig, een paar honderd meter van den grond krijg ik de machine d'r uit. Met een gebrul slaan de motoren weer aan en wij weer de hoogte in. Ondertusschen waren we een heel eind weg en wisten we niet zoo precies meer, waar we waren. De radio deed het ook niet zoo best meer, en we moesten dus alleen den weg naar huis terugvinden. We gingen flink hoog vliegen en ik weet nog wel, dat we op onze terugweg nog een paar zwaar bewapende steden hebben aangedaan, want aan afweervuur hebben we op dat tochtje geen gebrek gehad.

46 Kogelgaten

Hoe het ook zij, wij zijn er goed doorgelopen in ons eerste en oorspronkelijk een beetje later dan de anderen, kwamen wij veilig op onze basis terug. Ik moet eerlijk zeggen — het was wel een voldoende, toen ik de kist weer aan den grond kon zetten. Toen zijn we eens even gaan kijken naar de schade, want daar waren we wel benieuwd naar. We telden toen 46 kogelgaten, we misten een stuk van den vleugel, en van het staartvlak was de helft zoowat weggeschoten. Soms denk je wel bij je zelf: „Waar heb ik die mooie gebalanceerde roeren eigenlijk voor, als je het ook bij wijze van spreken, bijna zonder roer kunt doen“. Maar de hoofdzak was: we waren heel-huis terug — van de bemanning was niemand gewond — en we wisten zeker dat we hem behoorlijk geraakt hadden.

Afrika's kruisvaarder-Europa's bestormer: MONTGOMERY

IN het Geallieerde Hoofdkwartier bevindt zich een aantal militairen. Elk van hen behoort tot de knapste koppen in zijn eigen tak van dienst. In de tot nu toe gevoerde campagnes hebben zij, zoowel uit de aanvankelijke tegenslagen als uit de latere overwinningen de ervaring gewonnen, die hun recht verleent op de leiding in het nog grotere offensief, dat voor ons ligt. Maar de man, die het verst van het toestel afziet trekt zelfs onder hen de aandacht door zijn rusteloze energie en expressieve gebaren. Dit is de man, die het Achtste Leger door zijn stuwkracht en bezieling ter overwinning leidde in de zgeverende kruisvaart, die eindigde met de nederlaag van de strijdkrachten der As in Noord-Afrika. Generaal Montgomery is reeds 35 jaar beroepssoldaat. Op het westelijk front ontving hij tijdens den laatsten oorlog zes eervolle

vermeldingen, alsmede het Distinguished Service Cross en het Fransche Militaire Kruis. Hij werd eenmaal zeer ernstig gewond en lag gedurende zeven uur in het niemandsland onder het lijk van den man, die getracht had hem te redden. Wellicht zijn het deze jaren, die hem zoo teruggetrokken maakten en hem de bijna sombere uitdrukking verleenden, die hem eigen bleef totdat het succes en de aanhankelijkheid van een heel leger den warmen kant van zijn persoonlijkheid naar voren brachten.

De bekende Engelse journalist Alan Moorehead, schrijft in zijn boek „Het einde in Afrika“: „Toen Bernard Montgomery in de woestijn aankwam, zagen wij, journalisten, een tengeren man voor ons met een magere, nerveus gezicht, een ascet, die rookte noch dronk, en zelfs kwalijk verdroeg, dat de menschen rondom hem dit deden.

Hij was een geleerde in de kunst der oorlogvoering, die zich had 's-gemaakt van de meeste gewone verstrooiingen van het leven. Daardoor was hij vervuld van een rusteloze wilskracht, die gedeeltelijk was omgezet in een religieus geloof aan zichzelf en aan zijn God: al zijn overige energie was gericht op het meedoogenloos besluit om slag te leveren tegen den vijand. Dit maakte hem tot een mengsel van een veldheer en een missionaris. In hem woelde de drift tot het maken van bekeeringen, wien hij wilde bewijzen, dat zijn theorieën de juiste waren. Dit alles maakte Montgomery tot een man van buitengewoon formaat, die in den omgang niet bepaald gemakkelijk was.

Tegenover andere generaals in het Britsche Leger verdedigde Montgomery het systeem der centrale controle. Andere generaals hadden het leger genomen zoals

Generaal Montgomery temidden van zijn troepen in Italië.

zij het vonden, hadden geen revolutionaire methodes beproefd, maar er de voorkeur aan gegeven om het bestaande systeem zoveel mogelijk te verbeteren. In overleg met hun ondergeschikten lieten zij een groot deel der noodzakelijke controle aan hen over. Noodzakelijkerwijze bevat dit „democratisch systeem” een element van compromis. Montgomery daarentegen ging omgekeerd te werk. Hij geloofde niet in de homeopathische, maar in de operatieve methode: indien er ergens een gewel was, dan werkte hij niet met zalfjes, maar met een lancet. Overigens waren zijn ideeën een logische uitwerking van het Amerikaanse efficiency-systeem, en van het Stachanov-systeem in de Sovjet-republiek. Tegenover „democratische methode” stelde hij het „vaste gevechts-schema”. Dit verzekerde, dat de bevelhebber kennis droeg van alles wat er aan het front omging, zoodat, wat Clausewitz de „gevechtswrijving” noemde, tot een minimum beperkt bleef. De Montgomery-methode bracht de gehele kunst der oorlogvoering terug tot een patroon en een serie getallen. De basis bestond uit eenheden van mankracht en vuurkracht. Hij schakelde het menselijke element geenszins

uit; maar hij bouwde op den grondslag, dat een zuiver systeem en een goed leiderschap de troepen zou inspireren en van hun tot nu toe verwaarloosde bronnen van wilskracht zou kunnen profiteren.”

Bij het uitbreken van dezen oorlog voerde Generaal Montgomery het bevel over een divisie, maar hij had weinig of geen kans zijn leiderschaps-theorieën in practijk te brengen tijdens den terugtocht, die eindigde met de inscheping van zijn troepen in Duinkerken op Juni 1940. In 1941 werd hij benoemd tot bevelhebber van Zuid-Oost Engeland, en kreeg den naam van een strengen dienstklopper, omdat hij de vrouwen van zijn officieren en manschappen uit zijn gebied stuurde.

Montgomery krijgt het bevel over het 8e Leger

In alle eenheden moesten zijn troepen beantwoorden aan het hoge peil, dat hij stelde, en op zijn hoofdkwartier waren de volgende vragen aangebracht: 1. Bent U voor 100 procent bekwaam? 2. Bent U voor 100 procent geschikt voor Uw werk? 3. Bent U voor 100 procent bezielde? Op die manier werden allen meester

in hun vak en beheerschten het wapen, dat zij bedienden.

Intusschen had het Achste Leger zware tegenslagen geleden in het Midden-Oosten; en toen de vijand nog slechts 50 km. van Kairo was benoemde Churchill Montgomery tot bevelhebber over een leger, dat volkomen onthutst was over de onverklarebare nederlagen van de afgelopen weken. In Montgomery vond het leger een leider, die een duidelijk omlijnd plan meebracht. Zelfs voordat de strijd tegen den vijand opnieuw werd opgenomen, had hij de troepen reeds met zijn magischen invloed bewerkt. Hij verwachtte nog steeds 100 procent bekwaamheid van zijn oudere officieren, maar in de intensiteit van de campagne in de woestijn veranderde zijn voormalig fanatisme in een vlam van vertrouwen, die door alle rangen werd gevoeld.

De geheele campagne werd gekenmerkt door zwaar spervuur en een oprukken van de infanterie, gevolgd door tanks, gecombineerd met de snelste wapens van de met hen samenwerkende luchtmacht. Voor de eerste maal was de luchtmacht in Noord-Afrika machtig genoeg om het leger te steunen, waar en wanneer dat gevraagd werd, en de generaal maakte

hiervan zooveel mogelijk gebruik. „Wanneer je de legermacht en luchtmacht samenbreit, dan heb je niets te vrezen en je zult nooit een slag verliezen”, vertelde hij een aantal correspondenten in een rede, waarin hij de grondbeginselen van zijn oorlogvoering uiteenzette. En op den duizenden kilometers langen woestijnweg en de weerbarstige bergpaden, die zich uitstrekten van El Alamein tot Bizerte, waar hij zijn troepen steeds meer aan met boodschappen, waaruit dezelfde onoverwinnelijke geest sprak. „De vijand zal alles op het spel zetten om ons tegen te houden; maar indien een ieder van ons, hetzij frontsoldaat of officier, zich met hart en ziel aan den strijd overgeeft, dan kan niemand ons tegenhouden.”

Na den eindstrijd in Noord-Afrika sprak hij zijn troepen als volgt toe:

„Ik wil U allen zeggen, hoe buitengewoon trots ik ben op alles wat U gedaan hebt. Uw aandeel in de volledige opruiming van den vijand uit Afrika is boven allen lof verheven. Wat de toekomst ook brengen moge, ik wensch U allen het allerbeste en veel geluk in den strijd, die ons nog te wachten staat, en dien wij tot aan het einde samen zullen voeren.”

De Montgomery-legende

Tijdens de snelle campagne in Sicilië en den langzamen en moeilijken strijd in Midden-Italië werden de mannen aangevuurd door denzelfden tengeren generaal in zijn lange, wijde trui, die in zijn woonwagen vlak achter de modderige frontlijn werkte, of die met den beroemden zwarten beret op de oprukkende troepen voorbijreed in zijn tank. Het sprak vanzelf, dat er over den man, die zoo gemeenzaam met zijn troepen omging, de noodige verhalen de ronde deden. Ergens aan het front had hij plotseling zijn toer onderbroken, om twee soldaten die een Bren-geweer bedienden, de tactiek uit te leggen van het front in El Alamein. Men vertelt

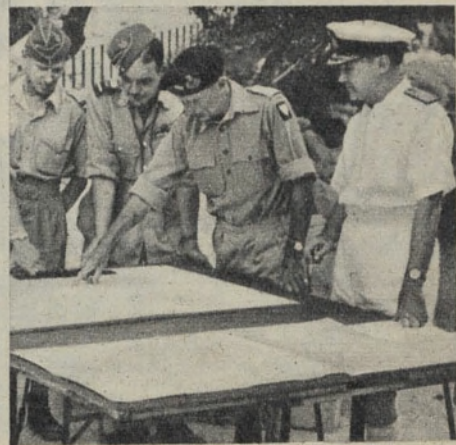
ook, dat hij het vlaggetje van zijn eigen tank naar het zoonstijf van een zijner sergeanten gestuurd had. Het beroemdste van alles is wel de manier, waarop hij een „Vliegend Fort” cadeau kreeg met de bemanning erbij. Hij had met hooge Amerikaanse officieren een weddenschap gesloten, dat hij op een bepaalden datum Sfax in Tunesië zou bereiken. Aangezien die datum dicht bij was, geloofde men niet, dat hij zou kunnen winnen. Maar hij won wel, op den dag af, en stuurde toen een laconiek telegram naar Generaal Eisenhower: „Fort—alsjeblieft”. Deze en andere verhalen over zijn menschelijk optreden vormen de basis van de legende over „Monty”.

Maar achter deze legende ligt een hechter band; want een leger, dat gestreden en geleden heeft zoals het Achste Leger, verpandt zijn trouw niet aan aanleiding van een paar mooie redevoeringen of aangename gebaren. Het ver-

leent dit vertrouwen slechts in de overtuiging, dat Montgomery een generaal is, die niets onderneemt voordat hij absoluut zeker is van succes, en dat hij geen enkel leven zal riskeren zonder goede reden. En dit is ook de belofte, die hij de Britsche invasietroepen heeft gegeven bij zijn terugkeer om zijn nieuwe taak op te nemen:

„Soldaten, ik wil dat Gij weet, dat ik nooit een leger in den strijd werp voordat ik overtuigd ben van een goeden afloop. Er kan geen sprake zijn van een mislukking. Want zoolang daar sprake van is, beginnen we niet... Maar wij moeten een krachtige poging doen om den oorlog dit jaar te beëindigen. Dat kunnen we en dat willen we. U en ik zullen tezamen strijden tot het einde”.

En dit is tevens een boodschap aan allen in West-Europa. Verantwoordelijkheidsbesef, stuwwaard en vertrouwen openen tezamen den weg naar de overwinning!

Generaal Montgomery en enkele hooge Britsche Staf-officieren volgen de militaire operaties op de kaart.

Niet alleen de mannen in uniform, maar ook de Nederlandsche visschers dragen hun aandeel bij in de bevoorrading van Groot-Brittannië. Na elken vangst worden de netten zorgvuldig nagekeken en gerepareerd.

Holland's Strijdende Handelsvloot

OP 28 Januari heeft Prinses Juliana te Richmond in Californië het Liberty-schip „Jan Pieterszoon Coen” te water gelaten. De tewaterlating vond plaats op een der werven, welke onder leiding staan van den beroemden scheepsbouwer Henry Kaiser, die bij de plichtigheid aanwezig was.

Zoodra de „Coen” in zijn element was, ging het werk aan boord verder, want deze werf levert vijf schepen per week af. Maar ondanks alle bedrijvigheid vonden de arbeiders toch gelegenheid om de Prinses een geweldige ovatie te bereiden.

De Prinses bezichtigde de werf en bracht de volgende dagen bezoeken aan Nederlandsche zeemannsclubs en huizen in de omgeving van San Francisco. Het was opmerkelijk zoo gemakkelijk als Prinses Juliana contact verkreeg met de zeelieden. Waar Zij hen ook bezocht, binnen enkele minuten reeds was het ijs gebroken en ontwikkelden zich levendig gesprekken.

In het Zeemannshuis „Hoek van Holland” werd bij het bezoek van Prinses Beatrix gevierd. De mannen van de koopvaardij hadden voor een cadeau gezorgd, een reusachtige Panda, welke Prinses Juliana mee naar Ottawa nam.

De sleepboten in de werf

Nederlandsche sleepboten hebben den laatsten tijd weer van zich doen spreken. „Doen spreken” is hier een wel zeer gepaste uitdrukking, want onze zeesleepers praten zelf maar heel weinig over hun prestaties. Een der bekendste diepzee-sleepboten bracht onlangs een groot Amerikaansch vrachtschip binnen, dat in stormweer met averij te kampen had. Het schip was volkomen aan de genade van de elementen overgeleverd. On-

danks de in oorlogstijd noodzakelijke „radio-stilte” wist de sleepboot den Amerikaan te vinden. Twee en vijftig uur zochten de Nederlanders en toen ze vast hadden gemaakt, brak de sleepstros tot tweemaal toe. Ondanks den zwaren storm werd het schip toch binnen gebracht en bleef aldus voor de oorlogvoering behouden. De Amerikaanse bemanning bood de bemanning van de sleepboot een reusachtige zilveren bloemenvaas aan. De gezagvoerder zei later: „Die sleepbootkapitein is een van de dapperste kerels, die er zijn. Zijn moed wordt slechts overtroffen door zijn vakkenis.”

Een andere zeesleepboot bracht een drijvend dok van de eene Noordzee-haven naar de andere, ondanks stormweer en de voorspelling van Schotsche visschers, dat hij het nooit voor het voorjaar zou klaarspelen.

Na twee mislukte pogingen van buitenlandse sleepboten bracht een onzer beste zeesleepers een droogdok van Brazilië naar Zuid-Afrika, „zonder een centje pijn”.

Nieuw hospitaal-schip

Een in 1936 in Amsterdam gebouwd K.P.M. schip — een der nieuwste schepen van onze handelsvloot — is thans aan de Amerikaanse militaire autoriteiten overgedragen om dienst te doen als hospitaalschip in de Zuid-West Pacific.

Na den val van Java sloot de Ned. Indische regering een overeenkomst met de geallieerden, waarbij de Amerikanen de K.P.M.-vloot konden gebruiken voor zeer belangrijk werk in de Australische wateren. Thans is dan een dezer schepen uitgekozen om te dienen als hospitaalschip en eind Januari heesch de vrouw van den kapitein de Roodde Kruis-vlag op het schip. Het blijft varen onder Nederlandsch

commando en met een Nederlandsche bemanning, evenals dit het geval is met het prachtige Nederlandsche hospitaalschip „Oranje”.

45.000 Man zonder verliezen vervoerd

Ofschoon ze thans onder de Engelsche oorlogsvlag varen, toch zijn en blijven de „Koningin Emma” en de „Prinses Beatrix” Nederlandsche koopvaardijschepen. Zij waren oorspronkelijk gebouwd voor de vaart over het Kanaal, doch ze hebben nu al heel wat meer van de wereld gezien. Deze schepen waren bij de landingen op de Lofoten, bij Dieppe Noord-Afrika, Pantellaria, Sicilië en Salerno. Door hun bouw zijn ze uitermate geschikt voor het vervoer van troepen. Alleen tusschen Algiers en Bone vervoerden zij 45.000 man, van wie er niet een verloren ging. Deze schepen worden nu door Engelschen bemand, maar op de „Koningin Emma” is de Nederlandsche hoofdmachinist in functie gebleven. De Reuter-correspondent, Esmond Tighe, schreef over dezen landgenoot: „Hij is een van de beste menschen aan boord. Er mogen nog zulke vreemde dingen gebeuren, hij is en blijft onverstoortbaar.”

Onder de kust van Sicilië vielen een paar bommen vlak naast het schip en een der machines werd tijdelijk buiten werking gesteld. De machinekamer kwam vol rook te staan en het verblijf daar was zeer gevaarlijk. Maar de „meester” — hij is een vijfjager — bond een natten handdoek om zijn gezicht en twee uur later had hij zijn machines in orde. Na die operatie bij Sicilië zagen de boorden van het schip er uit als notemuskatraspen, zoveel bomsplinters waren er doorheen geslagen. De hoofdmachinist werd reeds onderscheiden met het Distinguished Service Cross wegens moed en plichtsbetrachting.

VAN VERRE VRIENDEN

Op 2 Februari j.l. is het Nederlandsche schip „Maetsuycker“ van de K.P.M. te Sydney officieel ter beschikking gesteld van de Vereenigde Staten om als hospitaalschip voor Amerikaanse troepen in het Verre Oosten dienst te doen. Het schip zal varen onder Nederlandsche vlag, met een Nederlandsche bemanning, doch met Amerikaansch medisch personeel.

Op 2 Februari heeft Minister Mr. Burger te Londen in de St. Pauls Kathedraal gesproken over „De Christelijke Kerk in Nederland onder het Duitse juk“. Deze rede werd in haar geheel door het Britsche Ministerie van Voorlichting opgenomen in zijn weekblad „Spiritual Issues of the War“.

De bekende schilder Piet Mondriaan, die sinds 1940 in New York woonde, is aldaar op 1 Februari overleden.

Jhr. Mr. G. S. G. van Swinderen, Consul te Kaapstad, is te New York aangekomen, waar hij als Consul aan het Consulaat Generaal verbonden wordt.

Dr. Gerard Kulper, een Nederlandsch astronoom, werkzaam aan het Observatorium op Mount Locke in Texas, heeft de belangrijke ontdekking gedaan dat de planeet Titan, een der satellieten van Saturnus, een eigen dampkring bezit. Dat hiervan thans het bewijs geleverd is, is van groote betekenis voor de studie van ons zonnestelsel.

Dr. Frans van de Stadt is tot voorzitter van het Ned-Roode Kruis op Curaçao benoemd.

De Gouverneur-generaal van Australië heeft op 5 Januari te Sydney aan Kapitein B. A. Potjer van de Nederlandsche schip *Orianie*, dat als hospitaalschip aan de Australische Regering is geleend, de onderscheidingsteekenen uitgereikt van Commandeur in de Orde van het Britsche Rijk (C.B.E.).

De heer V. S. Ledebev, onlangs benoemd tot vervanger van den heer Bogomolov, Ambassadeur van de Sowjet Unie bij de Nederlandsche Regering te

Londen, heeft zijn geloofsbriefven overhandigd.

De Commissie voor het bijzondere Staatsexamen van het Departement van Onderwijs te Londen heeft, na gehouden examens, de volgende diploma's toegekend:

Mej. D. J. Pelt, Londen, H.B.S. - A.
F. van Walsen, New York, Gymnasium - B.
Mej. L. Pajin, Paramaribo, H.B.S. - A.
Mej. M. J. de Haan, Buenos Aires, H.B.S. - A.
R. C. Spinosa Catteda, Buenos Aires, H.B.S. - A.

Op 24 Januari is in San Francisco een Nederlandsch Thuis voor Indonesische zeelieden geopend. De Ned.Indische Commissie in New York heeft tevens Madarmanto belast met de behartiging van de belangen der Indonesische zeelieden ter Westkust van Amerika.

Op 22 Januari werd in Londen bekend gemaakt, dat de heer A. Drexel Biddle, Ambassadeur van de Vereenigde Staten bij de Nederlandsche Regering, zijn verzoek, door President Roosevelt benoemd te worden tot luitenant-generaal belast met den verbindingsdienst tusschen Generaal Eisenhower en de continentale geallieerde regeringen.

Naast het Maleische tweewekelijkse tijdschrift *Penjoeleh*, versijnt sinds 14 Januari tweemaal per week een maleische courant in Australië. Het is het blad *Oetoeien-Penjoeleh*, dat in Melbourne wordt geschreven, gezet, gedrukt en verspreid met uitsluitend Indonesisch personeel. Binnenkort zal het tiemaal per week verschijnen, want de vraag is zoo groot, dat de oplage reeds tot 30.000 is gestegen.

In New York is bekend gemaakt, dat een organisatie voor den wederopbouw van Nederlandsch Indië, onmiddellijk na de bevrijding, reeds geruimen tijd aan het werk is en binnenkort naar Australië zal vertrekken, om dichter bij huis te zijn. De leider is Ir. P. H. W. Siten en tot zijn trouwe medewerkers behoorren Ir. J. W. R. Thomson, directeur van de Droogdok Maatschappij te Soerabaja, de heer A. Dencher, constructeur van de Machinefabriek Braat te Soerabaja, D. W. van Welden, baron Rengers, Mevr. C. A. Smit van Driel, Mej. H. Terbraake en Mevr. A. Moed.

Bij Allen an Unwin te Londen versijnt binnenkort het eerste officieele Nederlandsche verslag van de militaire operaties in Nederland in de Mei-dagen van 1940. Het is van de hand van den luitenant-kolonel van den Generaal Staf P. L. G. Doorman.

Op 15 Januari is de militaire voetbalwedstrijd Holland-België met 3-2 door ons elftal gewonnen. De spelers genoten de buitengewone eer — voor de eerste maal in de geschiedenis van voetbal in Engeland — om door den Lord-Mayor van Londen op een officiële maaltijd in Mansion House te worden uitgenodigd.

De Canadese Gezant bij de Nederlandsche Regering is naar Algers vertrokken. Tijdens de afwezigheid van generaal Vanier zal de heer Pierre Dupuy als Zaakgelastigde optreden.

Jhr. P. J. Eekhout van het Nederlandsche Gezant in Pretoria is overgeplaatst naar het Consulaat Generaal in Algers.

Op initiatief van den heer Addison Croes, die zelf fl.5000 zekend, is een „Nederlandsch A-B-C“ — Zuigelingen F-ndr" opgericht, dat op Aruba, Bonaire en Curaçao kinderen verzamelt voor zuigelingenvoeding na den oorlog.

Kapitein Luis Rafael Pimental, oud-President van Venezuela, is benoemd tot Consul-generaal op Curaçao.

Dr. H. van Gent, Leidensch astronoom verbonden aan de Sterrewacht te Johannesburg, heeft op 1 December voor de tweede maal een nieuwe komeet ontdekt. Directeur van de Sterrewacht is de Nederlander Dr. W. H. van den Bos, wiens schijntoone de functie van Penatassche van het Nederlandsch Gezantschap in Pretoria bekleedt.

Olieman Cornelius van der Slot, de oudste van drie zeelieden, die 83 dagen op een vlot doorbrachten na getorpedeerd te zijn, ontving op 15 Januari het Kruis van Verdienste voor betoonde moed en volharding, waardoor hij ook zijn lotgenooten reddde. Van Amerikaansche zijde kregen de drie verschildende geschenken.

Vijf jonge Nederlandsche vrouwen hebben in 1936 de Katholieke meisjesbeweging van de „Graaf" voor het eerst naar Australië gebracht. Sindsdien hebben duizenden meisjes zich aangesloten. De leidster, Dr. van Kersbergen, is in 1940 naar Amerika gegaan om de beweging daar te propaganderen. Thans komt het bericht dat haar opvolgster, Judith Bouwman, reeds geruimen tijd geleden bij een auto-ongeluk is gedood. De andere drie blijven echter op hun post. Het zijn: Frances van der Schoot, Patricia Willenborg en Bridget Huizinga.

Op 2 Februari zijn op Curaçao overleden de heeren Barend Klip van de K.N.S.M. en kapitein S. F. van Kekem, personeel chef der Cur. Petr. Industrie Mij.

Pater J. Grent is benoemd tot apostolisch administrateur van het niet door de Japanners bezette deel van Nederlandsch Nieuw-Guinea, met standplaats Merauke. Elf priesters en vier broeders zijn nog steeds in dit gedeelte werkzaam, ondanks de vernielingen veroorzaakt door Japansche aanvallen.

Van de film „The Dutch Tradition“, die Nederland's bijdrage tot de oorlogvoering behandelt, zijn 140 exemplaren aangekocht door de Amerikaanse autoriteiten voor vertooning aan de Amerikaanse strijdkrachten. De film is gemaakt door het Nederlandsche Informatie Bureau in New-York.